Aan de slag

Op weg naar een toekomstgericht seniorenbeleid

in de gemeente Heeze-Leende

Aan de slag

Op weg naar een toekomstgericht seniorenbeleid

in de gemeente Heeze-Leende

Raad Welzijn Ouderen

Augustus 2005

Inhoud

1	**Inleiding**	4
2.	**Beleidsaanbevelingen**	5
2.1	**Algemeen**	5
2.1.1	Dé oudere bestaat niet: nieuw beeld is nodig	5
2.1.2	Ouderenbeleid is doelgroepenbeleid	6
2.1.3	Ouderenbeleid is specifiek beleid	6
2.1.4	Ouderenbeleid is facetbeleid	5
2.1.5	De gemeente moet de regie nemen	6
2.1.6	Ouderen moeten geïnformeerd blijven	7
2.1.7	Beleidsontwikkeling en -uitvoering	7
2.1.8	De positie van de Raad Welzijn Ouderen(RWO)	7
2.2	**Wonen**	7
2.2.1	Beleid versterken	8
2.2.2	Woningbouw stimuleren voor ouderen	8
2.2.3	Woningverbetering stimuleren	8
2.2.4	Leefomgeving inrichten op de vergrijzende samenleving	8
2.3	**Zorg**	9
2.3.1	Preventie	9
2.3.2	Communicatie	9
2.3.3	Zorgverlening	9
2.4	**Welzijn**	10
2.4.1	Investeren in ouder worden.	10
2.4.2	Vereenzaming tegengaan	10
2.4.3	Verenigingsleven prijzen	11
2.4.4	Mobiliteit behouden/vergroten	11
3	**Aanbevelingen verankeren**	12
3.1	De aanbevelingen: de eerste stap	12
3.2	De daaropvolgende stap	12
3.3	Een verdere stap	13
3.4	Tot slot	13
Bijlage 1	**Wat er aan vooraf ging**	14
Bijlage 2	**Convenant**	17
Bijlage 3	**Verantwoording**	20
Bijlage 4	**Rapporten werkgroepen**	23
	a. Wonen	
	b. Zorg	
	c. Welzijn	

1. Inleiding

Dit rapport is geschreven ten behoeve van de Gemeente Heeze – Leende en alle instellingen, organisaties en geïnteresseerden die een bijdrage kunnen leveren aan het seniorenbeleid. Het doel daarbij is dat beleid nader vorm, inhoud en uitvoering te geven.

Sinds enige jaren zijn in onze maatschappij op sociaal gebied sterke veranderingen te zien. De overheidszorg, die traditioneel het leven van de burger begeleidt van de wieg tot het graf, wordt afgebouwd en eenieders welzijn wordt meer en meer tot eigen verantwoordelijkheid gemaakt. Dat betekent dat senioren in toenemende mate en zo lang mogelijk voor zichzelf moeten gaan zorgen. Dat betekent ook dat er voor deze groep door gemeente en maatschappelijke organisaties beleid ontwikkeld moeten worden om zo goed mogelijk op deze veranderingen in te spelen. De Raad Welzijn Ouderen Heeze, Leende, Sterksel (RWO) heeft daarom in goede samenspraak met de Gemeente Heeze-Leende medio 2003 besloten voorstellen voor het te voeren beleid te gaan schrijven. Het resultaat ligt er nu.

Het hart van dit rapport vindt u in het hierna volgende hoofdstuk 2 “Beleidsaanbevelingen”. Daarin hebben de senioren hun beleidskeuzes aangegeven: algemene aanbevelingen en aanbevelingen met betrekking tot de deelvelden wonen, zorg en welzijn.
In hoofdstuk 3 “Resultaten Verankeren” staat aangegeven hoe de RWO haar rol van “verantwoordelijke voor het uitvoeringsproces” denkt te gaan oppakken. De RWO zal daarbij zeker een beroep moeten doen op tal van maatschappelijke organisaties, instellingen, verenigingen, het bedrijfsleven en -uiteraard- individuele burgers om de voorgestelde beleidsaanbevelingen tot werkelijkheid te laten komen.
In bijlage 1 “Wat er aan vooraf ging” wordt uitvoerig ingegaan op de ontstaansgeschiedenis van dit document. Daar blijkt duidelijk dat de wens om voor de Gemeente Heeze-Leende een integraal ouderenbeleid te formuleren een gezamenlijk project van de gemeente en de RWO is geweest.
In bijlage 2 is de volledige tekst van het convenant opgenomen dat de Gemeente Heeze-Leende, de Provincie Noord Brabant en de Raad Welzijn Ouderen op 10 december 2004 hebben gesloten in het kader van het provinciale initiatief “Is uw gemeente Ouderenproof?”
In bijlage 3 treft u onder meer een lijst aan met de namen van degenen die in de werkgroepverband hebben meegewerkt aan de totstandkoming van dit seniorenbeleidsplan.
Tenslotte zijn in de bijlagen 4a, 4b en 4c de drie deelrapporten “Wonen”, “Zorg” en “Welzijn” integraal opgenomen. Dit is gedaan omdat ieder deelrapport aspecten belicht die specifiek voor de eigen situatie zijn.

De RWO spreekt haar bijzondere dank uit aan de vele senioren en anderen die belangeloos hebben meegewerkt aan de realisering van dit rapport. Ook in de richting van de gemeente past een dankbetuiging voor al wat door medewerk(st)ers van de gemeente op verschillende manieren aan de totstandkoming van dit document is bijgedragen.

Bestuur Raad Welzijn Ouderen Heeze, Leende, Sterksel
Augustus 2005

2. Beleidsaanbevelingen

In dit hoofdstuk treft u de beleidsaanbevelingen aan die door de werkgroepen Wonen, Zorg en Welzijn zijn geformuleerd. Voor de onderbouwing ervan wordt verwezen naar de afzonderlijke rapportages van de werkgroepen, welke integraal zijn opgenomen in de bijlage 4. De inhoud van dit hoofdstuk “Beleidsaanbevelingen” kan en mag niet los worden gezien van deze drie deelrapporten.

Een aantal onderwerpen komt bij al de drie werkgroepen in meer of mindere mate naar voren. Onder de noemer 'algemeen' worden deze hieronder weergegeven.

2.1 Algemeen

2.1.1 Dé oudere bestaat niet: nieuw beeld is nodig

Lang zijn ouderen beschouwd als homogene groep van, grofweg, 65- tot 80-jarigen. Een groep waarvoor bijzondere activiteiten, instellingen en voorzieningen nodig waren. Een groep die in de marge van de samenleving dreigde te komen, of daar al was beland. Een groep waarvoor specifieke zorg en hulpverlening noodzakelijk was, een groep waarvoor activiteiten moesten worden georganiseerd. Een groep die zorg behoefde, financiële ondersteuning, verzorging en aangepaste woningen. Een groep dus voor wie apart beleid moest worden gemaakt.
De feiten zijn anders. Het merendeel van de ouderen (we bedoelen hier de ouderen tussen de 55 en 90+ jaar) is niet zorgbehoevend, woont in een normale woning, voorziet in de eigen dagbesteding en maakt vaak tot op hoge leeftijd gebruik van de algemene voorzieningen.
De mate van zelfredzaamheid is niet alleen gebonden aan leeftijd. Immers binnen een leeftijd van 55 tot 90+ zijn de verschillen groter dan de overeenkomsten. Met andere woorden: dé oudere bestaat niet! Want wanneer behoor je tot de groep van “echte” ouderen. Men zegt niet voor niets in het spraakgebruik: “Je bent zo oud als je je voelt ”.
Enkele cijfermatige gegevens:
Op peildatum 31-12-2004 telde de gemeente Heeze-Leende **15.205** inwoners waarvan **4.610** ouder dan 55+. Binnen deze groep senioren zijn drie subgroepen te onderscheiden, namelijk de ouderen van 55 – 65 jaar; van 65-75 jaar en van 75 jaar en ouder. Een verdeling naar kernen, leeftijd en geslacht is dan als volgt:

	Heeze			**Leende**			**Sterksel**			
	man	vrouw	*subtot.*	man	vrouw	*subtot.*	man	vrouw	*subtot.*	**Totaal**
55- 65 jaar	701	680	***1381***	258	249	***507***	126	89	***215***	**2103**
65- 75 jaar	482	502	***984***	201	219	***420***	75	63	***138***	**1542**
> 75 jaar	218	337	***555***	135	183	***318***	46	46	***92***	**965**
Totalen:	**1401**	**1519**	***2920***	**594**	**651**	***1245***	**247**	**198**	***445***	**4610**

Het totaalcijfer **4.610** is onder te verdelen naar **2242 mannen** en **2368 vrouwen**.

In 2015 vormt het aantal 65+sers 21% van de totale bevolking in de gemeente. Nu is dat circa 16%.

Deze gegevens zijn niet alleen nodig voor een woningbehoeftenplan, maar ook om de behoefte aan zorg en welzijnsvoorzieningen beter te kunnen inschatten.

2.1.2 Ouderenbeleid is doelgroepenbeleid

Als dé oudere niet bestaat kan hét ouderenbeleid ook niet bestaan, zo lijkt het. Veel ouderen zullen ook zonder de gemeente zichzelf kunnen redden. Slechts een klein gedeelte (maar in aantal toenemend) is aangewezen op steun of zorg. Toch is er reden om alle ouderen aan te spreken.
De *zelfredzame* ouderen moeten verleid worden om mee te denken over beleid (zoals dat de afgelopen maanden ook in Heeze-Leende is gebeurd) en mee te helpen bij de uitvoerende activiteiten (zoals dat bij veel organisaties en verenigingen allang gebeurt).
De *kwetsbare* ouderen hebben steun nodig om nog zoveel mogelijk zelfstandig door het leven te kunnen (wat bijna alle ouderen willen).
De *afhankelijke* ouderen dienen zorg van kwalitatief en hoogwaardig niveau te krijgen, zodanig ingericht zoals zij dat zelf willen.

2.1.3 Ouderenbeleid is specifiek beleid

Dit beleidsplan richt zich op de doelgroep "senioren". Een oneigenlijke of politieke vervlechting met bijvoorbeeld gehandicapten of (jonge) starters - als het over wonen gaat - is verwarrend. De doelgroepen bestaan naast elkaar en hebben elk hun afzonderlijke accenten, prioriteiten, regelgeving, geldstromen en voortrekkers.

2.1.4. Ouderenbeleid is facetbeleid

Het rijk decentraliseert in toenemende mate taken naar de gemeente en stelt daarbij dat de gemeenten de regie hebben op lokaal niveau. Met de invoering van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning in 2006 worden de gemeentelijke verantwoordelijkheden scherper afgebakend. Het gevolg is dat de gemeente meer taken en ruimte krijgt om de maatschappelijke zorg voor burgers te organiseren. Deze ontwikkelingen vragen om een gemeentelijke visie op en vaststelling van een seniorenbeleid.
Seniorenbeleid is een facetbeleid: het is verweven met vrijwel alle beleidsterreinen. Dat betekent dat er voor ouderenbeleid meerdere instanties een rol spelen. Door een formulering van een visie op het seniorenbeleid kan de gemeente invulling geven aan de verschillende rollen die zij daarbij heeft, te weten:

- regisserend
- initiërend
- financierend
- informerend
- vanuit de optiek van een integrale aanpak
- vanuit de optiek van de vraag.

2.1.5 De gemeente moet de regie nemen

De gemeente heeft, zoals hiervoor al werd opgemerkt, een regiefunctie. Zij moet een visie ontwikkelen waarin zij zich dient uit te spreken over de voorliggende beleidspunten. Door het formuleren van heldere meetpunten, actieve voortgangscontrole en adequate terugkoppeling wordt voor de doelgroep helder waarvoor de gemeente staat. Het ambtelijke apparaat dient zakelijk te opereren en de vragende burger c.q. senior meer dienstverlenend en klantgericht te benaderen.
In dat verband zullen gemeente en andere beleidsverantwoordelijke instanties zich veel meer dan tot nu toe in moeten spannen voor actieve informatievoorziening naar de burgers (i.c. senioren). Het inrichten van een één loketfunctie is niet toereikend. Juist om het vertrouwen van de burger te winnen is het van belang dat (publieke) informatie in alle openheid wordt verstrekt, verifieerbaar en controleerbaar. Ter bescherming van de persoon die om informatie komt vragen, dient de privacy van de burger maximaal gewaarborgd te worden. De informant dient integer met verkregen privé- informatie om te gaan.

2.1.6 Ouderen moeten geïnformeerd blijven

Een centraal thema is ook het vinden van actuele en objectieve informatie. Enerzijds dient de informatie op een voor elke oudere bekend punt aanwezig te zijn en moet iedereen weten wat je er kunt vinden. Daarnaast moet de informatie duidelijk en overzichtelijk worden aangeboden. Niet het *tekort* aan informatie, maar juist de *veelheid en onduidelijkheid* zijn het grootste probleem. In de verschillende werkgroepen zijn voorstellen gedaan om daarvoor een één- loketfunctie voor informatie en advies op te zetten en daarnaast adviseurs aan te stellen die ouderen (en wellicht ook anderen) kunnen ondersteunen bij hun zoektocht naar specifieke informatie op het terrein van welzijn, wonen en zorg.

2.1.7 Beleidsontwikkeling en -uitvoering

Actieve deelname van ouderen aan het maatschappelijke leven is om twee redenen van belang: het voorkomt sociaal isolement en draagt zo bij aan een betere lichamelijke en geestelijke gezondheid; het draagt ook bij aan het sociaal kapitaal. Niet alleen door arbeid, maar (juist) door het verrichten van niet-betaald vrijwilligerswerk.
In de meest brede zin van het woord, kunnen ouderen actief bijdragen aan een versterking van sociale en culturele processen in onze samenleving.

2.1.8 De positie van de Raad Welzijn Ouderen (RWO)

Het is wenselijk dat de belangen van ouderen door een gelegitimeerd orgaan behartigd worden. Het lijkt de werkgroepen vanzelfsprekend dat de RWO zich als zodanig opwerpt. Onder deze koepel kan de oprechte wens van een Seniorenraad op te richten nader verkend en verder uitgewerkt worden (zie ook hoofdstuk 3 “Aanbevelingen verankeren”).
Het is strategisch van belang dat de ouderen zoveel mogelijk met één stem spreken. Voorwaarde voor deze gewenste ontwikkeling is echter wel dat het karakter van de RWO verandert. Van een enigszins passieve raad naar een actieve belangenbehartiger. Het actief volgen van en inspelen op het gemeentelijke seniorenbeleid is daarbij een belangrijke opgave.

2.2 Wonen

Uitgangspunt is dat de senioren in de kernen Heeze, Leende en Sterksel zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in een plezierige en veilige leefomgeving, met voorzieningen op loopafstand, geïntegreerd binnen bestaande woonkernen, in levensloopbestendige huizen en met voldoende mogelijkheden voor sociale contacten en constructieve deelname en bijdrage aan het maatschappelijke verkeer.

Om bovenstaand uitgangspunt te bereiken moet voldaan worden aan een aantal voorwaarden:

- Het is wijs om bij de voorbereiding en uitvoering van projecten de doelgroep zelf stuurkracht, inbreng en adviezen te laten leveren. Maak gebruik van (mobiliseer) het potentieel van vitale ouderen. Daarmee wordt tevens een beroep gedaan op de eigen (mede)verantwoordelijkheid van de doelgroep. De werkgroep Wonen biedt bij dezen aan om ook in de vervolgtrajecten een actieve en mede verantwoordelijke bijdrage te leveren.
- De werkgroep is van mening dat bij de voorbereiding en uitvoering van projecten een oriëntatie op projectervaring elders raadzaam is. Er is voorbeeldwerk ‘Ouderenproof’ te over in andere gemeenten.
- Bij de aanpak en uitvoering van aanbevelingen is het raadzaam attent te zijn op commerciële belangen van overlegpartners (projectontwikkelaars worden in deze vaak genoemd) en op daadkracht binnen het politieke en ambtelijke apparaat.

2.2.1 Beleid versterken

Het beleid van de gemeente Heeze-Leende op het terrein van wonen en woonomgeving dient

- allereerst gebaseerd te zijn op duidelijk cijfermatig inzicht
- transparanter tot stand te komen
- de gemeente moet de rol van ondernemer kiezen
- waarbij burgers als klanten worden behandeld
- waarbij belanghebbende senioren als verantwoordelijke burgers de plannen mede monitoren
- waarbij de bestuurlijke en inhoudelijke expertise van vitale senioren benut wordt
- waarbij eigen initiatief van oudere burgers wordt gewaardeerd

Daarnaast wordt door de werkgroep gepleit voor een inhoudelijk beleid waarbij seniorenwoningen hun bestemming behouden (zowel in huur als koop) en de mogelijkheden voor het gedogen zoals in de “Boekelse” situatie, onder duidelijke voorwaarden, worden ingevoerd.

2.2.2 Woningbouw stimuleren voor ouderen

De werkgroep pleit voor een duidelijk woningbehoeftenplan voor de gemeente Heeze-Leende voor de verschillende doelgroepen. Gezien de vergrijzing mag het duidelijk zijn dat daarbij extra aandacht is voor de bouw van seniorenwoningen (huur- en koopwoningen). Daarbij moeten ouderen (en alle overige bewonersgroepen) worden gestimuleerd om door te stromen naar een kleinere of aangepaste woning (afgestemd op de leefsituatie). De gemeente, in samenwerking met de woningbouwcorporaties, dient een 'doorstroom meldpunt' in te richten.
Voor seniorbouwers dient soepel en creatief te worden omgegaan met de regels (procedures, bouwvergunningen etc.). Dat daarbij de levensloopbestendigheid van woningen moet worden gestimuleerd spreekt voor zich. De verdere introductie van domotica mogelijkheden en van woningen die voorzien zijn van het politiekeurmerk kan daaraan bijdragen.

2.2.3 Woningverbetering stimuleren

Huiseigenaren en woningcorporaties moeten blijvend gestimuleerd worden op hun woning(en) de “Blijvend Thuis in Eigen Huis” regels toe te passen. Dat kan door een zeer proactief beleid voor de doelgroep blijvend in te stellen. Elke (nieuw te bouwen c.q. te renoveren) woning in Heeze-Leende dient getoetst te worden op het levensloopbestendige karakter
Het inrichten van een loket/informatiepunt waar actuele informatie te vinden is over subsidies, regelingen en procedures kan daarbij een grote steun zijn.
Het aanstellen van een woonadviseur, die burgers bijstaat bij het aanpassen van woningen, kan een belangrijke bijdrage leveren voor het tijdig verbeteren van de eigen woning of het kiezen voor verhuizing, wat de doorstroming verbetert.

2.2.4 Leefomgeving inrichten op de vergrijzende samenleving

Ouderen zijn meer dan andere leeftijdgroepen thuis in de buurt of het dorp. Ze stellen specifieke eisen aan de bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen. De werkgroep pleit er dan ook voor om zoveel mogelijk voorzieningen (winkels, huisarts, apotheek, bank, kerk etc.) in de kernen in stand te houden. Daarnaast moet gezocht worden naar de verdere ontwikkeling van de (commerciële) dienstverlening op het terrein van allerlei gemaksdiensten als kleine klussen, afleveren en ophalen van goederen en diensten, etc.
Buurtpreventie en de bevordering van veiligheid op straat hebben voor ouderen hoge prioriteit voor hun welbevinden in buurt of dorp. Daarbij gaat het zowel om de begaanbaarheid, de overzichtelijkheid als de zichtbaarheid.

2.3 Zorg

Het begrip "Zorg", in relatie tot de ouder wordende mens, omvat de relevante ondersteunende faciliteiten en activiteiten die het kader scheppen waarin ouderen optimaal kunnen functioneren.

Algemene kwaliteitseisen.

- In de zorg vraagt de verschuiving van zorgaanbod naar de vraaggerichte zorg om een omslag. Niet het aanbod bepaalt de zorg maar de vraag.
- Dit betekent voor de ontvanger dat men de eigen problemen en afhankelijkheid erkent en niet schroomt om zorg te vragen.
- Het perspectief van de ontvanger is beslissend voor het antwoord op de vraag of de zorg toereikend en verantwoord is/wordt verleend.
- Professionaliteit en betrokkenheid zijn basisvoorwaarden voor een goede zorg.

2.3.1 Preventie

De werkgroep dringt er bij de gemeente op aan om:

- voor optimale condities te zorgen om het huidige goede peil van de huisartsenzorg in de gemeente Heeze-Leende te kunnen handhaven en de huisartsen in staat te stellen deze zo mogelijk nog efficiënter te kunnen uitvoeren met medewerking van een signalerende praktijkondersteuner.
- Het opzetten van een consultatiebureau voor ouderen met daaraan verbonden een wijkverpleegkundige.

2.3.2 Communicatie

De werkgroep dringt erbij de gemeente op aan om;

- een voorbeeld zorgplan te ontwikkelen
- de noodzaak tot (toekomstige) zorgbehoefte bij zowel de gezonde oudere als de zorgvragende oudere onder de aandacht te brengen en hem/haar uitgebreid voor te lichten en te assisteren bij het opstellen van een eigen zorgplan
- de zorgvragende oudere te informeren over de financieringsmogelijkheden van de zorgbehoefte, hoe om te gaan met het Persoons Gebonden Budget en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- voorlichtingsbijeenkomsten voor senioren te organiseren en alle ondersteuningsmogelijkheden van de zorgorganisaties in een periodiek te verschijnen voorlichtingsblad te bundelen en tevens regelmatig onder de aandacht te brengen via de plaatselijke media en als vaste rubriek op de gemeentelijke website.

2.3.3 Zorgverlening

De werkgroep dringt er bij de gemeente op aan om:

- te voorkomen dat er schrijnende gevallen ontstaan; een adequaat minimabeleid te voeren en dit beleid ook helder in de publiciteit te brengen
- voor optimale condities te zorgen om tenminste het huidige peil van vrijwilligers en mantelzorgers te kunnen handhaven en/of verbeteren.

- in verband met de te verwachte afname van vrijwilligers/mantelzorg en de explosieve toenemende vraag naar zorg, prioriteit te stellen aan de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- in de vrijwillige zorgverlening aandacht te besteden aan de omslag van aanbodgerichte naar vraaggerichte zorg. De gemeente dient hier haar regisserende rol op zich te nemen.
- te voorkomen dat senioren vereenzamen, de eenzaamheidsproblematiek preventief aan te pakken.
- te bewerkstelligen dat de intramurale zorg zodanig wordt ingericht dat de cliënten onderdeel blijven van de gemeenschap.

2.4 Welzijn

Welzijn betekent: een goede kwaliteit van leven. Welzijnsvoorzieningen zijn daarom voorwaarden die een goede kwaliteit van leven mogelijk maken. Zorg, opgevat als geneeskunde, verpleging en verzorging, kan daaraan een bijdrage leveren.
Maar ook: welzijn is een zich prettig voelen; in balans zijn met jezelf en met je omgeving in je huidige levensfase en levenssituatie.

2.4.1 Investeren in ouder worden.

Dat de rol van de overheid sterk verandert is niet nieuw. De overheid trekt zich steeds verder terug en wijst de burger in toenemende mate op zijn eigen verantwoordelijkheid. Deze ontwikkeling zal zich in de komende jaren verder doorzetten. Wat voor gevolgen heeft deze ontwikkeling op de dienstverlening van de overheid en de daarvoor beschikbare middelen? Wat betekent deze verandering voor de oudere inwoner en wat mag deze groep nog verwachten van de overheid?
Nu de eigen verantwoordelijkheid van de ouder wordende burger steeds meer voorop komt te staan is het absoluut noodzakelijk om

- hem tijdig te informeren over zaken die om maatregelen vragen bij het ouder worden en te
- zorgen voor een betere communicatie/informatie met behulp van bijvoorbeeld een gemeentelijke folder en de gemeentegids, het zorgloket, het infopunt, publicaties in “De Parel”, de oprichting van buurtontmoetingsplaatsen (“soos”) verspreid over de diverse wijken van Heeze en de kernen Leende en Sterksel.

2.4.2 Vereenzaming tegengaan

Onderlinge contacten tussen mensen worden steeds oppervlakkiger; de individualisering neemt verder toe. Dit zijn bekende fenomenen binnen de samenleving. Maar dat dit ook geldt voor de contacten tussen ouderen is wellicht een nieuw aandachtspunt. Het is echter van groot belang dat ouderen hun sociale contacten onderhouden. Dit geldt niet alleen voor de contacten met kinderen en buren maar ook voor de contacten tussen de ouderen onderling. Bij het wegvallen van de sociale ontmoetingen dreigt een isolement voor ouderen. De werkgroep is van mening dat dit vooral speelt bij “echte” ouderen en alleenstaande ouderen. De mogelijke gevolgen van een zodanig sociaal isolement kunnen zeer breed uiteenlopen.
De vraag doet zich voor welke organisaties/instanties ondersteuning kunnen bieden om dreigend isolement te voorkomen. Hoe signaleren wij als gemeenschap mogelijke vereenzaming van mensen om ons heen en hoe gaan wij hiermee om?
Bij het beantwoorden van deze vraag kan gedacht worden aan:

- het vrijwilligerswerk in den brede zin.

- het oprichten van buurtontmoetingsplaatsen ("soos") verspreid over de diverse wijken van Heeze en de kernen Leende en Sterksel.
- het zorgloket
- de signalering door b.v.: medici – pastoraat - familie en buurtgenoten
- het reactiveren van de wijkverpleegkundige
- het geven van aandacht voor kontakten met jongeren

2.4.3 Verenigingsleven prijzen

De gemeente mag zich gelukkig prijzen met een rijk verenigingsleven en tal van vrijwilligersactiviteiten. De oudere die actief deelneemt aan activiteiten weet waarschijnlijk de weg te vinden. Deze groep is echter een kleine vertegenwoordiging van de totale populatie van ouderen. Allereerst doet zich de vraag voor hoe er een totaalbeeld kan worden verkregen over alle mogelijke diensten en activiteiten. Door het verkrijgen van dit inzicht ontstaat direct een nieuwe vraag; wat missen wij nog? Denk bijvoorbeeld aan activiteiten die het zelfstandig blijven wonen bevorderen en dreigende vereenzaming tegengaan.
Er is binnen de groep ouderen zeer veel ervaring, kennis en vakmanschap aanwezig. Hoe kan dit worden ingezet en hoe dragen wij er zorg voor dat de beschikbare informatie voor elke oudere toegankelijk is?
De werkgroep onderschrijft de rijkdom aan verenigingen, maar beseft dat lang niet ieder daarvan op de hoogte is of hieraan deel wil nemen.
Om dit manco op te vangen zijn de volgende opties denkbaar:

- laagdrempelig infopunt / steunpunt met meer openingsuren (eventueel bezetting door vrijwilligers) dat onder een dak komt met het zorgloket
- publicaties vanuit het verenigingsleven met gerichte activiteiten voor ouderen
- meer informatie over vrijwilligerswerk o.a. Rode Kruis - Hulpdienst St.Maarten - Zonnebloem
- stimuleren van deelname door ouderen aan activiteiten zoals bijv. de Brabantse dag en Carnaval.

2.4.4 Mobiliteit behouden/vergroten

De verzelfstandiging van het openbaar vervoer heeft gevolgen gehad voor de aangeboden dienstverlening. Nog los van de prijsstijging is het aantal diensten afgenomen en zijn een aantal lijnen helemaal komen te vervallen. Dit heeft direct gevolgen voor de toegankelijkheid van de voorzieningen en de sociale contacten.
De bereikbaarheid van het openbaar vervoer (bus en trein) en taxi's is ook binnen de Gemeente Heeze-Leende afgenomen: zo is de buslijn 20 opgeheven en wordt de dienstregeling van de trein steeds meer en meer naar beneden bijgesteld, ook de service loopt achteruit .
Opties voor verbetering:

- het koesteren van de buurtbussen
- in de regio zijn meerdere voorbeelden hoe op de situatie is ingespeeld door ouderen. Het is dan denkbaar dat deze initiatieven ook haalbaar zijn in onze gemeente. Het is dan ook wenselijk om deze initiatieven te inventariseren.
- goede toegankelijkheid van de algemene voorzieningen
- ouderen/senioren moeten in de buurt een eigen punt hebben voor eenvoudige post- en geldhandelingen, evenals een punt voor de aanschaf van treinkaartjes en een meldpunt voor de politie.
- gemeentelijke aandacht in het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) voor de vervoersproblematiek

3 Aanbevelingen verankeren

3.1 De aanbevelingen: de eerste stap

De titel van dit document luidt: *"Aan de slag. Op weg naar een toekomstgericht seniorenbeleid"*. In die titel ligt besloten dat de RWO met de presentatie van dit rapport en de daarin vervatte aanbevelingen (naast bestaand beleid van organisaties en instellingen) slechts een eerste stap zet op de weg om van Heeze, Leende en Sterksel een omgeving te maken waarin het voor iedereen prettig en comfortabel oud-worden is. Ook uit het convenant dat de Gemeente Heeze-Leende, de Provincie Noord Brabant en de RWO op 10 december 2004 in het kader van het provinciale initiatief "Is uw gemeente Ouderenproof?" ondertekenden, blijkt dat met het verschijnen van dit rapport het werk niet gedaan is:

"*De convenantpartijen verplichten zich om:*

- *de aanbevelingen serieus te nemen door beargumenteerd kenbaar te maken wat zij daarmee zullen doen; de gemeente betrekt de aanbevelingen bij haar beleidsonderwerpen wonen, welzijn en zorg.*
- *aan te geven op welke wijze zij de senioren hierbij zullen betrekken.*

De convenantpartijen verplichten zich voorts om de andere partijen, organisaties en/of instellingen die verantwoordelijk geacht kunnen worden voor de invoering van één of meer van de in de eindrapportage opgenomen aanbevelingen met klem te verzoeken om inzake de specifiek tot hen gerichte aanbevelingen te willen handelen als waren zij convenantpartij."

Het is de opdracht van de RWO, als de convenantpartij die voor de belangen van de gemeentelijke senioren staat, om ervoor te zorgen dat het proces voortgang houdt en dat dus de aanbevelingen, welke het resultaat zijn van de Lagerhuisdebatten en van het werk van de werkgroepen, daadwerkelijk worden uitgevoerd. Dat deze, in goed vakjargon gezegd, "worden verankerd".
De RWO neemt deze inspanningsverplichting met graagte op zich. Het RWO-bestuur heeft daarom tot het navolgende besloten:

3.2 De daaropvolgende stap

Het RWO-bestuur wil de realisering van de beleidsaanbevelingen uitdrukkelijk niet aan zichzelf voorbehouden maar in handen leggen van een groep daarvoor te interesseren, bij de problematiek betrokken senioren. Het RWO-bestuur gaat daarom over tot de instelling van een *"Werkcommissie Implementatie Seniorenbeleidsplan"*. Deze commissie krijgt tot taak om in opdracht van en in goede afstemming met het RWO-bestuur uitvoering te geven aan de aanbevelingen welke in dit seniorenbeleidsplan zijn opgenomen. De commissie zal daarvoor allereerst een plan van aanpak moeten formuleren waarin op bondige en gesystematiseerde wijze de in dit seniorenbeleidsplan gesignaleerde knelpunten, oplossingsrichtingen en probleemeigenaren worden benoemd. De commissie zal vervolgens projecten moeten definiëren en deze al dan niet samen met andere partners moeten uitvoeren. Voorzover het projecten betreft die geheel door andere instellingen/organisaties moeten worden aangepakt zal de werkcommissie er samen met het RWO-bestuur voor moeten zorgen dat die "anderen" inderdaad aan het werk gaan. De werkcommissie zal vervolgens de voortgang van deze niet eigen RWO-projecten moeten blijven volgen.
Het spreekt vanzelf dat de taakomschrijving voor en de bevoegdheden van de beoogde "Werkcommissie Implementatie Seniorenbeleidsplan" nog het nodige overleg zullen vergen. Het RWO-bestuur streeft ernaar om de samenstelling van de werkcommissie te kunnen presenteren tijdens de bijeenkomst waarop dit seniorenbeleidsplan aan het College van B & W wordt aangeboden.

3.3 Een verdere stap

Tijdens de totstandkoming van dit rapport is de betrokkenheid van een grote groep senioren uit onze gemeente duidelijk gebleken (zie ook bijlage 1, "Wat er aan vooraf ging"). Mede in het kader van de bewustwording moet deze betrokkenheid van de ouderen zelf voor de lokale gemeenschap behouden blijven. Daarom wil de RWO doorgaan met het stimuleren van de ouderenparticipatie door de senioren de kans te bieden direct deel te nemen aan de verdere ontwikkeling van beleid. Daarnaast is het om méér dan één reden van groot belang om de aanwezige kwaliteiten en deskundigheden van de senioren te blijven benutten.
Het RWO-bestuur overweegt daarom een *"Senioren Advies Groep"* instellen. Aldus kan aan geïnteresseerde senioren een platform geboden worden, waar zij niet enkel geïnformeerd worden (onder meer over de voortgang van de implementatie van het seniorenbeleidsplan) maar waar zij ook de kans krijgen om mee te discussiëren over het te voeren beleid.
In dit verband is het goed op te merken dat de huidige Raad Welzijn Ouderen Heeze, Leende, Sterksel een stichting is. Als stichting kent de RWO geen leden. Er is enkel een bestuur dat bestaat uit de voorzitters van de KBO's[1] uit de drie kernen, een vertegenwoordiger van de PVGE[2] en de voorzitter van het VOP[3], alsmede uit drie "onafhankelijke" leden, onder wie de voorzitter. De RWO heeft kortweg gezegd tot doel de activiteiten van de lokale KBO's, de PVGE en het VOP te coördineren en als centraal aanspreekpunt voor de gemeente te dienen voor alle zaken die met het ouderenbeleid te maken hebben. Binnen de drie lokale afdelingen van de Katholieke Bond van Ouderen worden van oudsher de belangen van de ouderen, die lid van de KBO zijn op een goede wijze behartigd. Echter niet alle senioren in onze gemeente zijn bij de KBO aangesloten. Ook dezen willen -zo is tijdens de Lagerhuisdebatten duidelijk gebleken- hun stem laten horen over de onderwerpen wonen, zorg en welzijn in onze gemeente. De beoogde "SeniorenAdviesGroep" zou daarom een platform voor alle ouderen kunnen zijn. Het zal echter duidelijk zijn dat goed overleg met de KBO's en de PVGE daarvoor een absolute voorwaarde is. Het RWO-bestuur zal voor dit overleg het initiatief nemen.

3.4 Tot slot

"We zullen u hinderlijk volgen", aldus heeft ondergetekende zich in het verleden wel eens enigszins badinerend in de richting van de gemeente uitgelaten wanneer gesproken werd over hoe de RWO zich zou gaan opstellen als de aanbevelingen van het seniorenbeleidsplan eenmaal aan de gemeente zouden zijn aangeboden. Het RWO-bestuur meent met de invulling van de beide hierboven aangegeven stappen te kunnen voorkómen dat de resultaten van het intensieve werk van veel ouderen geruisloos in de prullenmand verdwijnen. Of anders gezegd: We kunnen dan samen met de gemeente en de lokale organisaties aan de slag om Heeze, Leende en Sterksel een omgeving te maken waarin het prettig en comfortabel is om oud te worden, voor iedereen.
Vanzelfsprekend zal de RWO de inwoners van de gemeente (en dus ook alle senioren) middels perspublicaties en berichten op de gemeentelijke website geregeld op de hoogte houden van de vorderingen welke bij het realiseren van de aanbevelingen gemaakt worden.

Het RWO-bestuur,
Wim Jak, voorzitter

[1] Katholieke Bond van Ouderen
[2] Philips Vereniging van Gepensioneerden Eindhoven e.o.
[3] Vrijwilligers Organisaties Platform

Bijlage 1

Wat er aan vooraf ging

Bijlage 1

Wat er aan vooraf ging

Voorjaar 2003: drie rapporten
In 2001 startte in de gemeente Heeze-Leende het project "Blijvend Thuis in Eigen Huis - BTEH". In diezelfde periode werd door een lokale werkgroep een rapport opgesteld dat de titel "Wonen en Zorg" meekreeg en waarin aanbevelingen werden gedaan voor een in de gemeente Heeze-Leende vorm te geven seniorenbeleid. Beide initiatieven kwamen voort uit de Raad Welzijn Ouderen Heeze, Leende, Sterksel (RWO). Aan de uitvoering van beide projecten werd actief door veel senioren meegewerkt. De gemeente ondersteunde het werk en verschafte de faciliteiten. Beide rapporten werden in maart 2003 door de RWO aan de wethouder Welzijn aangeboden. Vermeldenswaard is verder nog dat, ook in het voorjaar van 2003, een rapport van de GGD Zuidoost-Brabant verscheen met als titel "Seniorenpeiling 2001-2002 Heeze-Leende". Daarin werd ten behoeve van de door de gemeente op te stellen Nota Lokaal Gezondheidsbeleid inzicht geboden in de gezondheidssituatie van de senioren in de gemeente.

Tweede helft 2003: bewustwordingsacties
Op basis van de gegevens die het BTEH-onderzoek opleverde en de aanbevelingen uit het rapport "Wonen en Zorg" werd op 19 juni 2003 door de Raad Welzijn Ouderen (RWO) samen met de gemeente Heeze-Leende een informatieavond voor senioren georganiseerd met als thema "Wonen, Zorg en Welzijn in de gemeente Heeze-Leende". Het doel van deze avond was in het bijzonder om de senioren onder de gemeente-inwoners bewust te maken van de problematiek welke onafwendbaar met het ouder worden op hen af komt. Na deze avond zijn alle inwoners die toen ouder waren dan 55 jaar per brief benaderd. Zij werden met behulp van een bijgevoegd samenvattend verslag over de bewustwordingsavond geïnformeerd en vervolgens uitgenodigd om mee te denken over activiteiten die ondernomen zouden moeten worden om eraan bij te dragen dat de inwoners van onze gemeente op actieve en gezonde wijze oud kunnen worden. Ruim 1200 55-plussers reageerden positief op deze uitnodiging. Het grote aantal aanmeldingen noopte de RWO en de gemeente goed na te denken over de vorm waarin al deze betrokken senioren hun meningen en opvattingen zouden kunnen laten horen. Uiteindelijk werd besloten de belangstellenden uit te nodigen om hun ideeën en gedachten te uiten tijdens zogenaamde Lagerhuisdebatten.

April 2004: vijf Lagerhuisdebatten
De RWO organiseerde vervolgens -wederom samen met de gemeente- vijf debatavonden volgens de Lagerhuismethode. Ruim 300 senioren meldden zich aan om in deze debatten mee te denken en te praten over hun toekomst. Tijdens deze avonden kwamen telkens drie discussieblokken aan bod. Eén over wonen, één over zorg en één over welzijn. Ieder blok werd gestart met een inleiding, verzorgd door medewerkers uit het werkveld. Vervolgens was het woord aan de aanwezige ouderen die onder leiding van de directeur van het PON te Tilburg hun meningen en wensen konden inbrengen. Van deze avonden is een samenvatting gemaakt die bij de RWO verkrijgbaar is.

Eind 2004, eerste maanden 2005: drie werkgroepen
Vervolgens zijn in de laatste maanden van 2004 en de eerste maanden van 2005 drie werkgroepen aan de slag gegaan met datgene wat in de Lagerhuisdebatten naar voren is

gebracht. Uiteraard werd weer gekozen voor een indeling naar de thema's Wonen, Zorg en Welzijn.
De werkgroep "Wonen" is met vele voorstellen gekomen om het wonen van en voor ouderen in Heeze-Leende te verbeteren. Daarbij is onderscheid gemaakt in de aandachtsgebieden beleid, doorstroming, woningbouw, woningverbetering, informatie en communicatie, leefomgeving en onderzoek.
De werkgroep "Zorg" heeft nagedacht over de zorgverlening en behoefte aan zorg in de toekomst. Dit heeft geresulteerd in een vaststelling van probleemvelden en aanbevelingen met een uitvoeringsprogramma.
De werkgroep "Welzijn" heeft op de hoofdthema's (investeren in ouder worden, vereenzaming, verenigingsleven, mobiliteit, algemeen welzijn) aanbevelingen gedaan om het welbevinden van de ouderen bewoners te bevorderen.

De rapportages van deze drie werkgroepen zijn als bijlage 4a, 4b en 4c toegevoegd.

December 2004: deelname aan het provinciale project "Is uw gemeente Ouderenproof?"
Hierboven werd al vermeld dat in 2001 in de gemeente Heeze-Leende het project "Blijvend Thuis in Eigen Huis" werd gestart. Dit project sloot aan bij het provinciale initiatief "Is uw gemeente Ouderenproof?". Dit provinciale initiatief beoogt hetzelfde doel als wat de gemeente Heeze-Leende en de Raad Welzijn Ouderen proberen te bereiken met het opstellen van een gemeentelijk Seniorenbeleidsplan, namelijk het formuleren van aanbevelingen waarmee de gemeente en andere spelers in het veld (RWO, maatschappelijke organisaties, dienstverlenende instellingen e.d.) hun beleid kunnen afstemmen op de wensen en behoeften van de 55-plussers van Heeze-Leende. Het lag daarom voor de hand het project in Heeze-Leende-Sterksel in te schuiven in het provinciale initiatief. De formele bevestiging daarvan had plaats op 10 december 2004 toen een convenant tussen de provincie, de gemeente en de RWO werd ondertekend. De tekst van het convenant is opgenomen in bijlage 2.

Bijlage 2

CONVENANT
ten behoeve van het project "Ouderenproof"
in de gemeente Heeze-Leende

Bijlage 2

CONVENANT

ten behoeve van het project "Ouderenproof"
in de gemeente Heeze-Leende

1 Inleiding

Het project "Is uw gemeente Ouderenproof" is een onderdeel van het actieprogramma Vitaal Grijs van de provincie Noord Brabant. De gemeente Heeze-Leende heeft zich voor deelname aangemeld.

2 Afspraak

De volgende partijen:
= de Gemeente Heeze-Leende
= de Provincie Noord Brabant
= de Raad Welzijn Ouderen Heeze-Leende-Sterksel
spreken met elkaar af om gezamenlijk het project "Is uw gemeente Ouderenproof" voor de gemeente Heeze-Leende uit te voeren.

3 Voorgeschiedenis

In de maand juni van 2003 presenteerde de Raad Welzijn Ouderen Heeze-Leende-Sterksel (RWO) een tweetal onder verantwoordelijkheid van de raad gemaakte rapporten, getiteld: "Blijvend thuis in eigen huis" en "Wonen en Zorg". Naar aanleiding daarvan hebben de gemeente Heeze-Leende en de RWO besloten om gezamenlijk een integraal ouderenbeleid voor de gemeente Heeze-Leende te gaan formuleren. In de eerste plaats om zo te voorkómen dat met de aanbevelingen uit de beide rapporten niets gedaan zou gaan worden. En verder om te bereiken dat het gehele probleemveld rond de ouder wordende inwoner van onze gemeente in beeld zou komen en niet enkel het deelstuk "senioren-huisvesting".

De eerste stap om tot het beoogde beleidsplan te komen was het versturen van een verslag van de bewuste avond naar alle leden van de doelgroep. Het verslag bereikte aldus een 3000-tal adressen in Heeze, Leende en Sterksel. Desgevraagd gaven vervolgens zo'n 1200 senioren te kennen dat ze graag zouden willen meewerken aan de concretisering van het seniorenbeleidsplan en in elk geval graag op de hoogte zouden willen blijven van de vorderingen op dat terrein.

Vervolgens zijn daarop in april van dit jaar een vijftal avonden volgens de Lagerhuisdebatformule gehouden. Voor deelname daaraan hebben zich in totaal ongeveer 300 personen opgegeven. Van alle avonden zijn verslagen gemaakt. De verslagen zijn in de afgelopen maanden door een redactiecommissie geïntegreerd en samengevat. Alle tijdens de vijf avonden gemaakte opmerkingen zijn per thema -"Wonen", "Welzijn" en "Zorg – in zogeheten werkdocumenten geordend en naar probleemveld gegroepeerd.

4 Doelstelling

De gemeente Heeze-Leende heeft samen met de Raad Welzijn Ouderen het initiatief genomen een integraal ouderenbeleid te ontwikkelen. Inmiddels zijn voor elk van de thema's "Wonen", "Welzijn" en "Zorg" werkgroepen geformeerd, die aan de hand van de werkdocumenten per probleemveld de opties voor oplossingen gaan bedenken. Vervolgens zullen uit de aldus aangedragen mogelijke oplossingen de voor het gemeentelijke seniorenbeleid relevante

keuzes worden gemaakt. Een en ander wordt vastgelegd in een eindrapportage. Op basis van deze rapportage zal het college, gehoord de Raad Welzijn Ouderen de raad voorstellen een integraal seniorenbeleidsplan vast te stellen. Dit plan geldt tevens als het resultaat van de toets in hoeverre de gemeente Heeze-Leende Ouderenproof is respectievelijk welke maatregelen genomen c.q. stappen gezet moeten worden om dat te zijn. Om draagvlak te krijgen binnen de politiek wordt de gemeenteraad al in een vroeg stadium meegenomen in het traject.

5 Verantwoording en invoeringsafspraken

De eindrapportage met aanbevelingen zal worden aangeboden aan de besturen van de Gemeente, de Provincie en de Raad Welzijn Ouderen, evenals aan andere partijen, organisaties en/of instellingen die verantwoordelijk geacht kunnen worden voor de invoering van één of meer van de in de eindrapportage opgenomen aanbevelingen.
De convenantpartijen verplichten zich om:

- de aanbevelingen serieus te nemen door beargumenteerd kenbaar te maken wat zij daarmee zullen doen; de gemeente betrekt de aanbevelingen bij haar beleidsonderwerpen wonen, welzijn en zorg.
- aan te geven op welke wijze zij de senioren hierbij zullen betrekken

De convenantpartijen verplichten zich voorts om de andere partijen, organisaties en/of instellingen die verantwoordelijk geacht kunnen worden voor de invoering van één of meer van de in de eindrapportage opgenomen aanbevelingen met klem te verzoeken om inzake de specifiek tot hen gerichte aanbevelingen te willen handelen als waren zij convenantpartij.

6 Werkwijze en financiën

Verwezen wordt naar de aangehechte stukken welke geacht worden één geheel uit te maken met dit convenant. Het betreft hier:

- Projectplan Fase Eindrapportage
- Financieel overzicht Seniorenbeleidsplan

7 Publiciteit

Goede publiciteit is een belangrijke voorwaarde voor succes. Daartoe zullen adequate acties ondernomen worden, in ieder geval bij de ondertekening van het convenant en bij de presentatie van de eindrapportage.

Aldus besloten en getekend te Heeze op 10 december 2004

Namens de Gemeente Heeze-Leende
Mevr. W. Delissen-van Tongerlo,
Wethouder

Namens de Provincie Nrd.Brabant
Drs. R.H. Augusteijn,
Gedeputeerde

Namens de RWO Heeze-Leende-Sterksel
Mr. W.B. Jak, voorzitter

Mevr. M.J.M.W. Mandigers,
Ambassadeur Ouderenproof

Bijlage 3

Verantwoording

Bijlage 3

Verantwoording

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door de medewerking van vele ouderen in de gemeente Heeze-Leende.

De definitieve inhoud van dit rapport werd tijdens een op 11 juli 2005 gehouden gezamenlijke bijeenkomst van de redactiecommissie met de leden van de drie werkgroepen vastgesteld. Het RWO-bestuur besloot vervolgens op 4 augustus 2005 dit rapport op 30 augustus 2005 aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Heeze-Leende aan te bieden.

Het seniorenbeleidsplan is tot stand gekomen met financiële ondersteuning van de provincie Noord Brabant en de Gemeente Heeze-Leende in het kader van het project "Is uw gemeente Ouderenproof?".

De werkgroepen Wonen, Zorg en Welzijn zijn als volgt samengesteld:

Werkgroep Wonen
Marianne de Bever
Henk Buruma
Karel Cuypers (secr)
George Franchimont
Willem Heemskerk (vz)
Jos Leuris
André Meeuws
Liesbeth Ponsen (gemeente)
Jan de Win

Werkgroep Zorg
Annemie van Asten (vz)
Nelly te Dorsthorst-Michiels
Rosita van Geene-Nieuwenbroek (secr)
Francine Hout-de Win
Thijs Huysinga
Yvonne Kuijsten (gemeente)
Freek Lammers (gemeente)
Jan Rem Struving

Werkgroep Welzijn
Hanneke de Bruin-Scheepens
Thea Jenniskens
Jan Karsmakers
Yvonne Kuijsten (gemeente)
Freek Lammers (gemeente)
Johan Martens (secr)
Henk Mikkers (vz)
Clan Timmer
Gerry Verheggen

De auteurs van dit rapport zijn: Annemie van Asten, Sjaak Cox (PON), Karel Cuypers, Rosita van Geene-Nieuwenbroek, Pieter Groenveld, Willem Heemskerk, Wim Jak, Johan Martens, Henk Mikkers, Clan Timmer. Zij hebben getracht in dit rapport de meningen en gedachten die tijdens de Lagerhuisdebatten en daarna binnen de drie werkgroepen Wonen, Zorg en Welzijn zijn geuit, zo goed mogelijk te vertolken.

Deze publicatie is te bestellen bij de gemeente Heeze-Leende.

Bijlage 4

Rapporten werkgroepen

a. **Wonen**
b. **Zorg**
c. **Welzijn**

Leeswijzer

Onderstaande notitie is een uitwerking door de Werkgroep Wonen, van de Raad Welzijn Ouderen van de Gemeente Heeze Leende, van de wensen die geventileerd zijn op de vijf zogenaamde Lagerhuisdebatten. De genoemde beleidsvoorstellen dienen als basis voor een op te stellen Seniorenbeleidsplan voor de Gemeente Heeze Leende, een en ander in samenhang met de Werkgroepen Zorg en Welzijn.

De notitie start met een puntige inleiding.
Vervolgens komen de beleidsvoorstellen aan de orde, onderverdeeld in een aantal aandachtsgebieden:

1.	Beleid	11 voorstellen
2.	Doorstroming	1 voorstel
3.	Woningbouw	5 voorstellen
4.	Woningverbetering	4 voorstellen
5.	Informatie en Communicatie	3 voorstellen
6.	Leefomgeving	6 voorstellen
7.	Onderzoek	3 voorstellen
	Totaal	33 voorstellen

De notitie wordt besloten met een korte weergave van de werkwijze van de werkgroep en met het vermelden van de leden van de werkgroep.

Inleiding

Doel van de Werkgroep Wonen:

- De beleidsaanbevelingen van de Werkgroep Wonen van de Raad Welzijn Ouderen (RWO) hebben als doel dat de senioren in de kernen Heeze, Leende en Sterksel zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in een plezierige en veilige leefomgeving, met voorzieningen op loopafstand, geïntegreerd binnen bestaande woonkernen, in levensloopbestendige huizen en met voldoende mogelijkheden voor sociale contacten en constructieve deelname en bijdrage aan het maatschappelijk verkeer.

Aanpak

- Het is wijs om bij de voorbereiding en uitvoering van projecten de doelgroep zelf stuurkracht, inbreng en adviezen te laten leveren. Maak gebruik van (mobiliseer) het potentieel van vitale ouderen en hiermee wordt tevens een beroep gedaan op de eigen (mede)verantwoordelijkheid van de doelgroep. De Werkgroep Wonen biedt bij deze aan om ook in de vervolgtrajecten een actieve en mede verantwoordelijke bijdrage te leveren.
- De werkgroep is van mening dat bij de voorbereiding en uitvoering van projecten een oriëntatie op project-expertise elders raadzaam is. Er is voorbeeldwerk ‘ouderenproof’ te over in andere Gemeenten.
- Bij de aanpak en uitvoering van aanbevelingen is het raadzaam attent te zijn op commerciële belangen van overlegpartners (projectontwikkelaars worden in deze vaak genoemd) en op daadkracht binnen het politieke en ambtelijke apparaat.
- De werkgroep heeft als doelgroep de senioren en wil geen oneigenlijke of politieke vervlechting met bijvoorbeeld gehandicapten of (jonge) starters. De doelgroepen bestaan naast elkaar en hebben elk hun afzonderlijke voortrekkers, accenten, prioriteiten, regelgeving en geldstromen.

Verantwoording

- De Gemeente heeft, naar de opvatting van de werkgroep, een regiefunctie. In het kader van visie-ontwikkeling dient zij zich uit te spreken over de voorliggende beleidspunten. Door het formuleren van heldere meetpunten, actieve voortgangscontrole en adequate terugkoppeling wordt voor de doelgroep helder waarvoor de Gemeente staat.
- In dat verband zullen Gemeente en andere beleidsverantwoordelijke instanties zich veel meer dan tot nu toe in moeten spannen voor actieve informatievoorziening naar de burgers (i.c. senioren). Het inrichten van een loketfunctie is niet toereikend. Openheid en integriteit zijn daarvoor noodzakelijk.

Financiën

- In hoeverre zijn er binnen de gemeentelijke begroting geoormerkte gelden beschikbaar die daadwerkelijk ingezet worden voor seniorenbeleid?

Raad Welzijn Ouderen / Werkgroep Wonen *Concept Beleidsvoorstellen inzake Seniorenbeleidsplan (SBP)* *Versie 14 maart 2005*				
Aandachtsgebied	***Aanbevelingen***		***Probleem Eigenaar***	***T***
Beleid				
	1	De Gemeente dient allereerst een cijfermatig inzicht te ontwikkelen met betrekking tot de doelgroep senioren	Gemeente	Cijfermatige gegevens • Subgroep 55-65; 6 • Koopwoning, huur • Demografische ont 2010, 2015, 2020 • Één- of meerperso • e.e.a. gesplitst naar Sterksel
	2	Versterking van de regiefunctie van de Gemeente. Zorg voor een continue en consistente uitvoering van de beleidscyclus, (van planning tot realisatie, evaluatie) op basis van politieke besluitvorming!	Gemeente	Een heldere beleidsvis gekoppeld aan transpa keiharde voorwaarde. onderhandelaars, goed alternatieven en voldo uitslagen van onderhar de gemeente en dus va
	3	Maak de organisatie van de gemeentelijke overheid transparant. Bepaal voor iedere medewerker taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Zet daarvan een organigram op.	Gemeente	Burgers krijgen zo me de gemeente en zij kur problemen direct tot d wenden. Voor de medewerkers organisatie weldadig v persoonlijke verhoudi
	4	Behandel burgers als klanten,	Gemeente	Er zijn veel klachten o kastje naar de muur ge het niet of niet afdoend gemelde problemen do
	5	Treed op als bouwheer / ondernemer.	Gemeente	De Gemeente kan zelf Bijvoorbeeld als de on onbevredigend verlope
	6	Leg de monitoringfunctie voor de uitvoering van geaccepteerde plannen deels bij de RWO neer	RWO	Verwacht mag worden met genoegen bereid z van SBP projecten. De ondersteunt de gemeen
	7	Geef senioren(huur)woningen geen andere bestemming	WOCOM / overige instanties	Het komt voor dat sen woningen worden gesl Zou het mogelijk zijn koopwoningen (bv. SI gemeente ook inderda Er is een tekort aan se
	8	Verplaats zo veel mogelijk industrieën uit de kernen naar de industrieterreinen en bestem de vrijgekomen gronden voor woningbouw.	Gemeente	Door het verplaatsen v ontstaat er een betere l effect vergroot het dra

Aandachtsgebied	*Aanbevelingen*		*Probleem Eigenaar*	*T*
	9	Verruim de mogelijkheden voor het gedogen van de 'Boekelse situatie'. Stel hiervoor goede voorwaarden op.	Gemeente	Het mes snijdt aan twe woonsituatie als het zo op een elegante wijze
	10	De Gemeente kan veel meer dan tot nu toe een beroep doen op de bestuurlijke en inhoudelijke ervaring van 'vitale senioren'	Gemeente / RWO	Zet senioren in bij de u projecten Dit levert een kostenbe aanvulling op van de b
	11	Zorg als senioren ervoor grond te verwerven en zelf initiatieven te ontwikkelen om senioren woningen te bouwen,	Senioren in samenwer-king met RWO	Denk aan uitbreiding ' achter 'Des Beaux Ar plan 'Buldersweg'. On Wocom. Treed als Gemeente in welwillend tegemoet

Raad Welzijn Ouderen / Werkgroep Wonen *Concept Beleidsvoorstellen inzake Seniorenbeleidsplan (SBP)* *Versie 14 maart 2005*				
Aandachtsgebied	***Aanbevelingen***		***Probleem Eigenaar***	***T***
Doorstroming				
	1	Doorstroming bevorderen door het instellen van een 'meldpunt'.	Gemeente / Wocom	Stel als Gemeente en W meldpunt' in waar bew neerleggen! Onderzoek de mogelij eigen woning te verrui woning en zo ruimte v Onderzoek welke bele lukt het niet…?)

Aandachtsgebied	***Aanbevelingen***		***Probleem Eigenaar***	***T***
Woningbouw				
	1	Stel een woningbehoeftenplan op voor de gemeente Heeze-Leende	Gemeente	Een woningbehoeftenp resultaten van onderzo aandachtsgebied "onde Zie aanbevelingen 1 e aan 'kleinschalige woo
	2	Maak vooral ook gebruik van op non-profit basis werkende bouworganisaties zoals SIR 55.	Gemeente	Inschakelen van SIR 5 stichtingskosten en du voor senioren
	3	Bouw meer seniorenwoningen in de pilot "Bouwen binnen strakke contouren".	Gemeente / RWO	Om dit effectief te kun van de voorstellen uit "Onderzoek" uitgewer basis het woning beho
	4	Ga met name voor seniorbouwers soepel en creatief om met regels	Gemeente	Het gaat hier om binne • het soepel doorlop • het afgeven van bo • het verlenen van su • het aanbieden van
	5	Handhaaf de bouwvoorschriften, die de levensloopbestendigheid van woningen positief beïnvloeden. Controleer de bouwtekeningen voor nieuw- en verbouw daarop.	Gemeente	Treed als Gemeente pr Hou rekening met don veilig wonen.
Woning-verbetering				
	1	Stimuleer huiseigenaren en woningcorporaties BTEH (Blijvend Thuis in Eigen Huis) regels toe te passen	Gemeente / RWO / Wocom	Treed als Gemeente / I communiceer, continu senioren.
	2	Enquêteer en stimuleer noodzakelijke woonverbeteringen bij 75-plussers.	Gemeente	Treed preventief op, m sommige gevallen zal zijn
	3	Aanstellen van een woonadviseur, die (senior)burgers bijstaat bij het aanpassen van woningen, zodat bewonen daarvan mogelijk blijft bij toename van lichamelijke ongemakken.	RWO	Een of meer personen, adviezen kunnen geve bouwtechniek, domoti procedures ed. Voorwa beschikken over comm vaardigheden. Het resp privacy van de burger'
	4	Geef ondersteuning aan aanvragers door	Gemeente	Zet de kosten die erme

Aandachtsgebied	*Aanbevelingen*		*Probleem Eigenaar*	*T*
		b.v. • ruimhartige(r) toepassing van de regels voor subsidie • bemiddeling bij banken en de gemeente (VNG-Gemeentefonds) voor mensen vanaf 65-jarige leeftijd voor het verkrijgen van laagrentende kredieten		besparen op de kosten zorglocaties!
Informatie en Communicatie				
	1	Inrichten van (een) 1-lokets informatiepunt(en), waar **actuele** informatie over subsidies, regelingen, procedures e.d. is te halen	Gemeente	Onderdeel daarvan is h "meterkastkaart" of ch beslissingstraject rond verhuizen op gang te b dat inwoners van het k worden!
	2	Opleiden en aanstellen van woonadviseurs, die de weg in regelland kennen voor financiële en procedurele kwesties, liefst met uitvoerende bevoegdheden	Gemeente / RWO	(zie ook woningverbet
	3	Actieve informatievoorziening in krant of Parel: • met nieuwe informatie • vaste wekelijkse inforubriek met geactualiseerde basisinformatie en verwijzingen (zoals in de kolom weekenddiensten in de Parel)	Gemeente	Het verzamelen van in houden van informatie verzamelen als up to d eventueel door een gro gedaan. Investeren in dure (glo een foldertje of antwoo gegeven informatie ma mogelijkheden van int

Aandachtsgebied	***Aanbevelingen***		***Probleem Eigenaar***	***T***
Leefomgeving				
	1	Houd zo veel mogelijk voorzieningen in stand, zeker in de kernen: winkels, huisartspraktijken, apotheek, bank, kerk …	Gemeente / RWO / OVH / OVL	Hoe meer voorziening de kern blijft.
	2	Inrichten van een klussenwerkplaats of van klussendiensten	RWO	Voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamh vrijwilligers bereid ge overleg met bestaande Hobbyclub Heeze en H
	3	Bestellen en afleveren van goederen organiseren	RWO	Per telefoon, fax of e-m afleveren door de leve ondernemers georgani
	4	Laat postbesteller ook te versturen post meenemen.	TNT	
	5	Bevorder de veiligheid op straat.	Gemeente	Hiervoor is nodig: • Continue controle overzichtelijkheid eventueel vrijwillig optreden als (wijk) • Voer systematisch door een gemeente • Pak de geconstatee daadwerkelijk aan.
	6	Blaas het project ‘Buurtpreventie’ nieuw leven in.	Gemeente	

Raad Welzijn Ouderen / Werkgroep Wonen *Concept Beleidsvoorstellen inzake Seniorenbeleidsplan (SBP)* *Versie 14 maart 2005*				
Aandachtsgebied	***Aanbevelingen***		***Probleem Eigenaar***	***T***
Onderzoek				
	1	Stel een bouwbehoeften plan op. Onderzoek en kwantificeer de bouwbehoefte opgesplitst naar koop- en huurwoningen per kern op een tijdschaal van 10 jaar	Gemeente	Resultaten uit de onde opzetten van een woni woningbehoefte van 7 aangepakt te worden. Kwantificeer de bouw • soort (vrijstaand / / anders..); • klasse van kwalitat luxueus; • huur- en koopwoni
	2	Onderzoek de mogelijkheden om door samenspel met maatschappelijke partners tot ontwikkeling van seniorenbeleid te komen. Partners kunnen zijn: Overheid (op alle niveaus) bedrijfsleven, instellingen, burgers	Gemeente / RWO	Anders dan het aanreik actiepunten aan partne over beleidszaken tot r opbrengst kan zijn dat voor het te voeren (ge
	3	Inventariseer de mogelijkheden van domotica.	RWO	Na inventarisatie kunn van domotica worden een seniorenwoning

Werkwijze

- De werkgroep is gestart met het vertalen van de opbrengst van de Lagerhuisdebatten in beleidsvoorstellen. In een twaalftal bijeenkomsten heeft dit geleid tot meer dan dertig voorstellen. Aanvankelijk had de werkgroep zestig voorstellen in gedachten.
- Bij het opstellen van de aanbevelingen hebben we mede gebruik gemaakt van aangereikte literatuur.
  . De notitie 'Blijvend Thuis in Eigen Huis' van RWO Heeze Leende
  . Pilot 'Bouwen binnen strakke contouren' van Provincie en Gemeente Heeze Leende
  . BOZ 'Inwoners aan het woord in de Mortel, de Rips, Handel en Elsendorp' Verslag van een peiling onder de bewoners van de kleine kernen naar hun mening over wonen, welzijn en zorg in de toekomst.
  . diverse knipsels
- De werkgroep hecht eraan op enigerlei wijze betrokken te worden bij:
  - de eindredactie van het definitieve rapport;
  - de prioriteitsstelling van de voorliggende beleidsvoorstellen;
  - de uitvoering van vervolgtrajecten;
  - de inzet van de benodigde financiële middelen door de beleidsmakers;
  - de continue bijstelling van het seniorenbeleidsplan. (bijvoorbeeld als klankbordgroep c.q. belangengroep)

Samenstelling werkgroep.

Mevrouw	Marianne	de Bever
De heer	Henk	Buruma
De heer	Karel	Cuypers (notulist)
De heer	Georg	Franchimont
De heer	Willem	Heemskerk (voorzitter)
De heer	Jos	Leuris
De heer	André	Meeuws
Mevrouw	Liesbeth	Ponsen (ambtenaar Gemeente Heeze Leende)
De heer	Jan	de Win

Gebruikte Afkortingen

BTEH	Blijvend Thuis in Eigen Huis	TNT	Opvolger van TPG (postbezorging)
OVH	Ondernemersvereniging Heeze	VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
OVL	Ondernemersvereniging Leende	WoCom	Woningcorporatie Asten, Cranendonck, Heeze Leende, Helmond en Someren
RWO	Raad Welzijn Ouderen		
SBP	Senioren BeleidsPlan		
SIR-55	Stichting Initiatieven Realisatie 55+ Woningbouw		

Zorg om de zorg
Rapportage

Werkgroep Zorg
R.W.O. Heeze – Leende - Sterksel

Deze rapportage is samengesteld op grond van bevindingen van de werkgroep Zorg.

De werkgroep werd gevormd door:

Mw. Annemie van Asten voorzitter

en de leden

Mw. Nelly te Dorsthorst – Michiels

Mw. Rosita van Geene – Nieuwenbroek

Mw. Francien van Hout – de Win

Dhr. Thijs Huysinga

Dhr. Jan Rem Struving.

Met gemeentelijke ondersteuning van Freek Lammers, hoofd inwonerszaken.

INHOUD

Werkgroep Zorg R.W.O heeze-Leende-Sterksel		1
Inhoud		2
Inleiding		3
Hoofdstuk 1		5
1.1	Zorgzwaarte tabel	5
1.2	Toelichting tabel	5
1.3	Het begrip Zorg	5
1.4	Algemene kwaliteitseisen	5
Hoofdstuk 2		6
Essentiële probleemvelden zorg en aanbevelingen		6
Hoofdstuk 3		9
Uitvoeringsprogramma van de belangrijkste aanbevelingen		9
3.1	Preventie	9
3.2	Communicatie	9
3.3	Zorgverlening	9
3.4	Uitvoering van aanbevelingen	9
Nawoord		11
Bijlagen		12
1.	Inventarisatie probleemvelden en aandachtspunten	12
2.	Bronnen	15

Inleiding

Deze werkgroep Zorg, voortgekomen uit de werkgroep wonen, zorg en welzijn in de Gemeente Heeze Leende en Sterksel heeft zich de laatste maanden van 2004 en de eerste maanden van 2005 gebogen over de organisatie van de ouderenzorg in onze Gemeente en heeft nagedacht over de zorgverlening en behoefte aan zorg in de toekomst.
Naar voren kwamen de volgende aandachtspunten:
Wat verstaat men onder zorg?
Hoe wordt, is en kan zorg worden georganiseerd?
Wat kost de zorg?
Wie geeft zorg en wie heeft zorg nodig en hoe lang?
Hoe is de zorgbehoefte in de toekomst?

Het is niet haalbaar om al deze vragen te beantwoorden en van een oplossing te voorzien. Er is en wordt veel over al deze vragen gepubliceerd en er verschijnt steeds meer kennis op dit gebied op Internet. Vele Gemeentes beschrijven hun visie over de zorg in hun beleidsplannen.

De werkgroep heeft veel van gedachten gewisseld over de organisatie van de zorg nu en in de toekomst. Het is de bedoeling van de Werkgroep om aan de persoon of personen, die verantwoordelijk zijn in onze Gemeente enige speerpunten betreffende de zorg aan te reiken, opdat deze uitgewerkt kunnen worden in de nabije toekomst.

Primair werd een zorgzwaarte tabel opgesteld.
Vanuit de zorgzwaarte tabel werd een inventarisatie gemaakt van alle probleemvelden. De in de Lagerhuis debatten gestelde vragen en opmerkingen zijn hier in verwerkt.
Uit deze probleemvelden komen een aantal aanbevelingen naar voren.
Uit deze aanbevelingen werden een aantal hoofdpunten genoemd en voorzien van een uitvoeringsprogramma.

In **hoofdstuk 1** van dit rapport is de zorg zwaartetabel opgenomen.
In **hoofdstuk 2** zijn de meest essentiële probleemvelden nader geformuleerd. De werkgroep zorg doet verder aanbevelingen ten aanzien van mogelijke oplossingen.
In **hoofdstuk 3** wordt het tijdspad aangegeven (een periode van vijf jaar), ter uitvoering van de belangrijkste aanbevelingen.
De inventarisatie op basis van de zorgzwaarte tabel is als **bijlage** toegevoegd.

De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan om de hierin benoemde mogelijkheden bij de betrokken partijen onder de aandacht te brengen, zodat zij ermee aan de slag kunnen gaan. Elke benoemde mogelijkheid is in beginsel een probleemveld.

De oudere bestaat niet.
Met de groep ouderen bedoelen we de ouderen tussen de 55 en 90+ jaar. Er moeten wel kanttekeningen geplaatst worden bij het begrip “ouderen”. Immers binnen een leeftijd van 55 tot 90+ zijn de verschillen groter dan de overeenkomsten. Met andere woorden: dé oudere bestaat niet!

Tot slot mag verwezen worden naar een artikel in de N.R.C. van november 2004. Hier wordt in enkele regels geschetst de problematiek waar we mee te maken hebben.

Hulpbehoevenden zullen steeds meer zelf hun zorg moeten dragen.

Stel de rampspoed heeft toe geslagen. Een alleenwonende vader heeft een beroerte gekregen. Voor de noodzakelijke verzorging van zijn nu invalide geworden vader neemt zijn zoon een week vrij.Deze zoon zoekt, omdat hij zelf weer moet gaan werken, hulp voor de verzorging.
Hij trekt wanhopig door het labyrint van automatische telefoonbeantwoorders, door verwijzers en wachtlijsten.
Hij eindigt bij een loket waar een ambtenaar zit. Deze ambtenaar zegt geheimzinnig: "U moet een beroep doen op de mantelzorg".
De zoon zegt: "Wie moet ik dan bellen"? Antwoord van de ambtenaar:"U zelf. U bent zelf de mantelzorger. Is dat niet geweldig? Zelf zorgen voor Uw hulpbehoevende vader.U doet het al"! Dat is het antwoord van de toekomst.Volgens alle voorspellingen groeit het aantal hulpbehoevende bejaarden.De overheid heeft te weinig geld om aan de vraag voor hulp te kunnen voldoen. Minder opnames in verpleegtehuizen en of verzorgingstehuizen, maar meer Zorg aan huis en voorzieningen voor eigen rekening. Met de term mantelzorg heeft de overheid de doe het zelf aan huis verzorger, die het uit liefde doet, een officieel petje opgezet.

Hoofdstuk 1

Zorgzwaarte tabel

0. Geen aanvullende zorg.
1. Af en toe aanvullende zorg- alleen op afroep
2. Aanvullende zorg bij enkele verrichtingen, regelmatig en op afroep
3. Soms aanvullende soms overnemende zorg bij meerdere onderdelen van de dagelijkse levensverrichtingen en/of psychosociaal functioneren.
4. Veel overnemende zorg i.v.m de onzelfstandigheid bij handelingen of de onzelfstandigheid bij het psychosociaal functioneren.
5. Totaal overnemen van de zorg via intensieve begeleiding bij volledige onzelfstandigheid.
6. Totaal overnemende zorg en verpleging
   Voorbereiding op het afscheid door de dood

1.2 Toelichting tabel.
In de zorgzwaarte tabel van 0 t/m 6 wordt een overzicht gegeven van de verschillende gradaties van z**orgindicaties.**
Voor deze tabel is gekozen om alle, in de Lagerhuis debatten, gestelde vragen over zorg onder te kunnen brengen. In bijlage 1, de inventarisatie, zijn de zorgindicaties terug te vinden.

1.3 Het begrip Zorg[1]

Het begrip Zorg, in relatie tot de ouder wordende mens, omvat de relevante ondersteunende faciliteiten en activiteiten die het kader scheppen waarin ouderen optimaal kunnen functioneren.

Essentieel hierbij zijn zeven zorgvormen.door C.I.Z.[2]functies genoemd.[3]
1)Huishoudelijke verzorging. 2) Persoonlijke verzorging. 3)Verpleging. 4) Ondersteunende begeleiding. 5) Activerende begeleiding. 6) Behandeling. 7) Verblijf.

1.4 Algemene kwaliteitseisen.
a) In de zorg vraagt de verschuiving van zorgaanbod naar de vraaggerichte zorg om een omslag. Niet het aanbod bepaalt de zorg maar de vraag.
b) Dit betekent voor de ontvanger dat men de eigen problemen en afhankelijkheid erkent en niet schroomt om zorg te vragen.
c) Het perspectief van de ontvanger is beslissend voor het antwoord op de vraag of de zorg toereikend en verantwoord is/wordt verleend.
d) Professionaliteit en betrokkenheid..

[1] Overgenomen van themagroep Zorg Nuenen
[2] Centum Indicatiestelling Zorg
[3] uit "Zorg in balans"Unie KBO

Hoofdstuk 2

Essentiële probleemvelden zorg en aanbevelingen

2.1 De meeste senioren zijn nog niet bewust bezig met hun (toekomstige) zorgbehoefte en zijn onvoldoende bekend met de zorgverlening.

Aanbeveling: De werkgroep dringt erop aan om de noodzaak tot (toekomstige) zorgbehoefte bij zowel de gezonde oudere als de zorgvragende oudere onder de aandacht te brengen en hem uitgebreid voor te lichten en te assisteren bij het opstellen van een eigen zorgplan.
De gemeente neemt het initiatief tot het ontwikkelen van een voorbeeld zorgplan.

2.2 Voor alle senioren zijn sociale contacten en (sportieve) activiteiten van belang.

Aanbeveling: De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan om goed toegankelijke en bereikbare ontmoetingsplaatsen in de drie kernen te creëren, zorg te dragen voor voldoende aanbod op sportgebied, senioren op sportgebied te stimuleren en hen aan te moedigen actief te blijven.

2.3 Veel senioren maken zich zorgen over de financiering van hun(toekomstige) zorgbehoefte.

Aanbeveling: De werkgroep dringt er bij de gemeente op aan de zorgvragende oudere te informeren over de financieringsmogelijkheden van de zorgbehoefte en hoe om te gaan met Persoon Gebonden Budget. Deze dienst is opgenomen in de mogelijkheden van het zorgloket.
Om te voorkomen dat er schrijnende gevallen ontstaan, wordt er een adequaat minimabeleid gevoerd.

2.4 De ontwikkeling in de zorg kan er toe leiden dat de huisartsenzorg in de gemeente Heeze- Leende onder druk komt te staan.

Aanbeveling: De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan voor optimale condities te zorgen om het huidige goede peil van de huisartsenzorg in de gemeente te kunnen handhaven en de huisartsen in staat te stellen deze zomogelijk nog efficiënter te kunnen uitvoeren met medewerking van een signalerende praktijkondersteuner.
De huisarts heeft een centrale rol in de zorgverlening.

2.5 De informatievoorziening voor senioren is op het gebied van zorg onvoldoende.

Aanbeveling: De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan om voorlichtingsbijeenkomsten voor senioren te organiseren, dit in samenwerking met alle instanties werkzaam op het gebied van ouderenzorg.
Verder om alle ondersteuningsmogelijkheden van de zorgorganisaties in een periodiek te verschijnen voorlichtingsblad te bundelen en tevens regelmatig onder de aandacht te brengen via de plaatselijke media en op de gemeentelijke website.

2.6 Bij organisaties van vrijwilligers zorg/hulp zijn op het gebied van vraag en aanbod kanttekeningen te plaatsen: de vraag bepaalt het aanbod en niet andersom.

Aanbeveling: In de professionele zorgverlening is een omslag van aanbodgerichte – naar vraaggerichte zorg gaande of al gerealiseerd. In de vrijwillige zorgverlening dient hieraan nog aandacht te worden gegeven. De werkgroep Zorg dringt er bij de gemeente op aan om hierin haar regisserende rol op zich te nemen.

2.7 In de gemeente Heeze-Leende zijn veel vrijwilligers en mantelzorgers actief. Toch bestaat er op dit gebied gerede zorg voor de toekomst. Oorzaak van deze zorg is de individualisering van de samenleving, kleinere gezinnen en de toenemende belasting van vrijwilligers en mantelzorgers.

Aanbeveling: De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan voor optimale condities te zorgen om tenminste het huidige peil van vrijwilligers en mantelzorgers te kunnen handhaven en/of verbeteren.
In relatie tot de te verwachte af nemende vrijwilligers/mantelzorg en de explosieve toenemende vraag naar ondersteunende hulp, dient de gemeente prioriteit te stellen aan de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

2.8 In de gemeente Heeze-Leende zijn er onvoldoende woningen met 24 uurzorg en mankeert er een universele manier en gebruik van alarmering.

Aanbeveling: De werkgroep Zorg dringt er bij de gemeente op aan om samen met de zorgverzekeraars, zorginstellingen bejaardenzorg en woningbouwvereniging zorg te dragen voor voldoende woningen met 24 uurzorg en invoering van een universele manier en gebruik van de alarmeringsapparatuur.

2.9 In de gemeente Heeze-Leende mankeert het aan een consultatiebureau voor ouderen.

Aanbeveling: De werkgroep zorg dringt aan op het opzetten van een consultatiebureau voor ouderen met daaraan verbonden een wijkverpleegkundige. Het bureau is bedoeld als preventieve aandacht voor de ouder wordende inwoner. Investeren in preventie kan op termijn grote gezondheidswinst opleveren.

2.10 Oog en oor hebben voor de eenzamen en/of achterblijvers.

Aanbeveling: Om te voorkomen dat senioren vereenzamen, dringt de werkgroep zorg er op aan om de eenzaamheidsproblematiek preventief aan te pakken. Zonder uit te wijden zouden projecten als een telefooncirkel, activerend huisbezoek, hobbywerkplaats, digitale helpdesk etc. kunnen worden opgezet. Samenwerking op dit terrein is vanzelfsprekend.

2.11 conclusie en plan van aanpak.

Aanbeveling: De werkgroep onderkent dat de benoemde problemen in de zorgzwaarte tabel niet zomaar in een keer opgelost kunnen worden. Het is zaak om voor uitvoering van de benoemde aanbevelingen een goede structuur en een plan van aanpak te maken.
De werkgroep Zorg pleit voor het instellen van een zorgraad ouderen, welke bestaat uit vertegenwoordigers van de relevante partijen.

Hoofdstuk 3

Uitvoeringsprogramma van de belangrijkste aanbevelingen

3.1 Preventie

Genoemd onder 2.4 – 2.9	**uitvoerenden G+H+ZV4** **tijdspad 2005/2006**

De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan om;

- voor optimale condities te zorgen om het huidige goede peil van de **huisartsenzorg** in de gemeente Heeze-Leende te kunnen handhaven en de huisartsen in staat te stellen deze zomogelijk nog efficiënter te kunnen uitvoeren met medewerking van een signalerende praktijkondersteuner.
- Het opzetten van een **consultatiebureau** voor ouderen met daaraan verbonden een wijkverpleegkundige. Het bureau is bedoeld als preventieve aandacht voor de ouder wordende inwoner.

3.2 Communicatie

Genoemd onder 2.1 - 2.3 - 2.5	**uitvoerenden G+H+S+Z** **tijdspad 2005/2006/2007**

De werkgroep dringt erbij de gemeente op aan om;

- de noodzaak tot (toekomstige) zorgbehoefte bij zowel de gezonde oudere als de zorgvragende oudere onder de aandacht te brengen en hem/haar uitgebreid voor te lichten en te assisteren bij het opstellen van een eigen **zorgplan** .
- een voorbeeld zorgplan te ontwikkelen.
- de zorgvragende oudere te **informeren** over de financieringsmogelijkheden van de zorgbehoefte, hoe om te gaan met het Persoons Gebonden Budget en de toekomstige Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- **voorlichtingsbijeenkomsten** voor senioren te organiseren en alle ondersteuningsmogelijkheden van de zorgorganisaties in een periodiek te verschijnen voorlichtingsblad te bundelen en tevens regelmatig onder de aandacht te brengen via de plaatselijke media en als vaste rubriek op de gemeentelijke website.

3.3 Zorgverlening

Genoemd onder 2.3- 2.6 – 2.7 – 2.10	**uitvoerenden G+V1+V2+Z+ZV** **tijdspad 2005/2006**

De werkgroep zorg dringt er bij de gemeente op aan om;

- te voorkomen dat er schrijnende gevallen ontstaan.een **adequaat minimabeleid** te voeren en dit beleid ook helder in de publiciteit te brengen
- voor optimale condities te zorgen om tenminste het huidige peil van vrijwilligers en mantelzorgers te kunnen handhaven en/of verbeteren.
- in verband met de te verwachte afname van vrijwilligers/mantelzorg en de explosieve toenemende vraag naar zorg, prioriteit te stellen aan de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- in de vrijwillige zorgverlening aandacht te besteden aan de omslag van aanbodgerichte naar vraaggerichte zorg. De gemeente dient hier haar regisserende rol op zich te nemen.
- te voorkomen dat senioren vereenzamen, de eenzaamheidsproblematiek preventief aan te pakken

3.4 Uitvoering van aanbevelingen

Genoemd onder 2.11

- De werkgroep onderkent dat de benoemde problemen in de zorgzwaarte tabel niet zomaar in een keer opgelost kunnen worden. Het is zaak om voor uitvoering van de benoemde aanbevelingen een goede structuur en een plan van aanpak te maken.
- De werkgroep Zorg pleit voor het instellen van een **Zorgraad Ouderen**, welke bestaat uit vertegenwoordigers van de relevante partijen.

Nawoord

De werkgroep is bij alle bijeenkomsten voltallig aanwezig geweest.
Ten tijde van de laatste bijeenkomsten werd hierbij steun verleend door de heer Freek Lammers van de Gemeente Heeze - Leende. Hij vestigde er de nadruk op dat voor realisatie en continuïteit van de Zorgpunten er een politiek draagvlak aanwezig moet zijn.
Hier ligt dan ook de Zorg om de Zorg van de werkgroep Zorg .

De leden van de werkgroep vertrouwen er op dat op korte termijn de politiek zich meer wil interesseren in de Zorg in het algemeen en speciaal, vooral met het oog op de ontwikkelingen in de nabije toekomst, in de Zorg voor en op het gebied van de senioren. Een budget voor seniorenbeleid is dan ook vanzelf sprekend.

[4]Het rijk decentraliseert regelmatig taken naar de gemeente en stelt daarbij dat de gemeenten de regie hebben op lokaal niveau. Met de invoering van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning in 2006 wordt de gemeentelijke zorgplicht scherper afgebakend. Het gevolg is dat de gemeente meer taken en ruimte krijgt om de maatschappelijke zorg voor burgers te organiseren. Deze ontwikkelingen vragen om een gemeentelijke visie op en vaststelling van een seniorenbeleid.

Seniorenbeleid is een facetbeleid: het is verweven met vrijwel alle beleidsterreinen. Dat betekent dat er voor ouderenbeleid meerdere instanties een rol spelen.
Door een formulering van een visie op het senioren beleid kan de gemeente de regierol invulling geven rekening houdende met de verschillende rollen die de gemeente heeft;

- Regisserend
- Initiërend
- Financierend
- Informerend
- Vanuit de optiek van een integrale aanpak
- Vanuit de optiek van de vraag.

Waarborgen.
De werkgroep zorg pleit voor een Zorgraad Ouderen.
Voor een integrale zorgverlening is samenwerking en samenhang tussen de relevante partijen essentieel en een organisatie onmisbaar. Door het instellen van een overlegorgaan Zorgraad Ouderen, welke bestaat uit vertegenwoordigers van de relevante partijen, moet een zodanig natuurlijk evenwicht ontstaan tussen vraag en aanbod van zorg, dat uitvoering van beleid gewaarborgd is. De Zorgraad Ouderen wordt het coördinerend orgaan, voor nu en in de toekomst, voor het uitvoeren van het seniorenbeleidsplan.

De leden van de werkgroep zijn bereid om de door hen verworven kennis in te zetten voor realisatie van de beschreven plannen.

Maart 2005.

[4] Overgenomen uit Nota Ouderen Amstelveen

Bijlagen

1. Inventarisatie probleemvelden en aandachtspunten

Zorgindicatie 0 - Geen aanvullende zorg.

*Probleemveld***:** Het zorgdragen tot zo lang mogelijk zelfstandig functioneren.
Aandachtspunten:

a)Voor de senior

- Zorgdragen voor voldoende persoonlijk initiatief om sociale contacten te onderhouden of te vernieuwen.
- Eigen zorgplan op zetten, ook in financieel opzicht.

b)Voor de gemeente.

- Stimuleren en opzetten van gemeentelijke voorzieningen en ontmoetingsplaatsen.
- Zorgdragen voor voldoende aanbod op sportgebied.

c)Voor instellingen/stichtingen/verenigingen.

- Zorgdragen voor ledenwerving en voldoende bekendheid geven aan de activiteiten.

Zorgindicatie 1 - Af en toe aanvullende zorg op afroep.

Probleemveld: Het op verschillende terreinen en leefgebieden afnemen van de eigen zelfstandigheid.
Aandachtspunten:

a)Voor de senior

- Deelname aan preventieprojecten en comfortdiensten van de "GezondheidsService" van de ZuidZorg Deelnemen aan sportactiviteiten.
- Eigen oriëntatie en lid worden van organisaties gericht op de doelgroep senioren.
- Zelf op onderzoek gaan via de diverse websites van SeniorZorg en cursussen van punt Extra.

b)Voor de gemeente.

- Belangenbehartiging breed opzetten, ook in samenspel met de ouderenadviseurs.
- De W.M.O.(Wet Maatschappelijke Ondersteuning) voldoende voorbereiden en adequaat uitdragen.

c)Voor instellingen/stichtingen/verenigingen.

- Belangenbehartiging door de eigen ouderenadviseurs onder de aandacht brengen.
- Promoten van de Gezondheidstelefoon, de Juridische telefoon(zie de 'Nestor') en de R.P.C.P. (Regionaal Patiënten/Consumenten Platform.)
- Het oprichten van een hobbywerkplaats en het oprichten van een digitale helpdesk.

Zorgindicatie 2 -Aanvullende zorg bij enkele verrichtingen, regelmatig en op afspraak.

Probleemveld: Door het afnemen van de eigen zelfstandigheid of die van de partner moet men af en toe een beroep doen op hulp van buitenaf.
Aandachtspunten:

a) Voor de senior.

- Het daadwerkelijk lezen van alle berichtgeving op bovengenoemd terrein.
- Het actief betrokken zijn en blijven deelnemen aan vrijwilligerswerk.
- Oriëntatie op de Mantelzorg.(Belangenbehartiging Mantelzorgers Noord Brabant).

b)Voor de gemeente.

- Via Infopunt attenderen op "PuntExtra " van de ZuidZorg (vroegere Thuiszorg)
- Wegwijzer zijn naar de Mantelzorgondersteuning.

c)Voor instellingen/stichtingen/verenigingen.

- Het opzetten van projecten voor "Jong en Oud" en bemiddelingsbureaus's oprichten.
- Samenwerken met gelijkgestemde verenigingen gericht op de aankomende senioren.

Zorgindicatie 3 - Soms aanvullende soms overnemende zorg bij meerdere onderdelen van de dagelijkse levensverrichtingen en/of psychosociaal functioneren.

Probleemveld: Het kan nodig zijn dat diverse taken anders verdeeld moeten worden, omdat het functioneren thuis moeilijker gaat, te moeilijk is geworden of uitbesteed moet worden.

Aandachtspunten:

a)Voor de senior.

- Zichzelf bewust worden en zich oriënteren op de mogelijkheid dat ook bij somatische klachten of revalidatie dagopvang mogelijk is.
- Verpleegkundige begeleiding onderzoeken evenals het aanbod van mantelzorgers.
- Huishoudelijke ondersteuning aanvragen.

b)Voor de gemeente

- Het Zorgloket dichter bij het publiek brengen.
- Bij de aanvragen om ABWZ-hulp of hulp via PersoonsGebondenBudget bemiddelen bij het C.I.Z (het Centrum Indicatiestelling Zorg). De formulieren toelichten of meehelpen invullen. In dit stadium is verwijzing naar 'Per Saldo' ook belangrijk.
- Het RIWO onder de aandacht brengen: Sociale alarmering, maaltijdvoorziening etc
- Het mee opzetten van een consultatiebureau voor senioren, dit zou kunnen zijn het aanstellen van een wijkverpleegster voor meer persoonlijke aandacht, incl. privacy.

c)Voor de instellingen/stichtingen/verenigingen.

- Met elkaar zorgdragen voor continuering van de 24 uurs-dienst van de eigen huisartsen.
- Samen met het verzorgingshuis het "Mobiel Zorgteam"voor de aankomende of omwonende jongsenioren activeren.
- Projecten ontwikkelen i.v.m.het "Voorkomen van sociaal isolement"
- Samenwerken met R.W.O (Raad Welzijn Ouderen)en met 3 Kernen v.d. K.B.O.
- Telefooncirkel opzetten.

Zorgindicatie 4 - Veel overnemende zorg i.v.m. de onzelfstandigheid bij handelingen of de onzelfstandigheid bij het psychosociaal functioneren.

Probleemveld: In dit stadium kan de persoon zelf en/of de partner niet meer zelfstandig noodzakelijke handelingen gericht op leven en gezondheid verrichten.

Aandachtspunten:

a)Voor de senior.

- Contacten leggen met familieleden.
- Contacten leggen met hulpverleningsinstanties.

b)Voor de gemeente.

- Zich voldoende kwijten van de taak om de nieuwe W.M.O. goed uit te leggen en deze goed uit te kunnen voeren.
- Opkomen voor openbaar vervoer, speciaal voor de niet-mobiele mens.

c)Voor de instellingen/stichtingen/verenigingen.

- De Mantelzorgers goed coachen
- Activerend huisbezoek op een goede wijze onder de aandacht brengen en uitvoeren.
- Meewerken aan het opzetten van één meldpunt per kern in samenspel met het al genoemde consultatiebureau .
- Meewerken aan de aanstelling van een wijkverpleegster met persoonlijke aandacht.

Zorgindicatie 5 - Totaal overnemen van de zorg via intensieve begeleiding bij volledige onzelfstandigheid.

*Probleemveld***:** Er is nu sprake van intramurale zorg; de zorg wordt vanwege de uithuisplaatsing verplaatst naar het verzorgings-of verpleeghuis, of ziekenhuis

Aandachtspunten:

a)Voor de senior.

- Beiden zo lang mogelijk betrokken blijven bij de uitvoering van de aangeboden hulp.
- Voor de achterblijvende partner deelname aan activiteiten om eigen isolement te voorkomen.
- Deelnemen aan familieraden in het geplaatste huis.
- Deelnemen aan mantelzorgactiviteiten.
- Met de eigen huisarts een zgn."Zorgverklaring" bespreken

b)Voor de gemeente.

- Het stimuleren van een goede en open wisselwerking tussen de verzorgingshuizen, de verpleeghuizen en de samenleving.
- Het stimuleren van de verpleeg-en verzorgingshuizen tot invoering van een Keurmerk, waardoor er een goed zorgplan is voor iedere bewoner/ster afzonderlijk.
- Medewerking verlenen aan een zgn."Consultatieburo voor senioren en aan het aanstellen van een wijkverpleegster/er.

c)Voor de instellingen/stichtingen/verenigingen.

- Het project schrijven van "Levensverhalen"opstarten/oprichten.
- Het Ouderenpastoraat stimuleren en/of opzetten.
- Activiteiten starten voor en aandacht geven aan de achterblijvende partner.

Zorgindicatie 6 - Totaal overnemende zorg en verpleging, voorbereiding op het afscheid door de dood.

*Probleemveld***:** In deze fase gaat het om een zo goed mogelijke verzorging met persoonlijke aandacht en voorbereiding op het naderende einde.

Aandachtspunten:

a)Voor de senior.

- Niet schromen om op te komen voor de patiënt en voor zichzelf als achterblijver.
- Een beroep doen op Vrijwillige Thuiszorg m.b.t. hulp in de terminale fase.
- De hulp van het ouderenpastoraat inroepen of toelaten.

b)Voor de gemeente.

- Het Zorgloket ook toegankelijk maken voor personen, die een partner of een familielid "in de verzorging" hebben. De financiële gevolgen voor de achterblijver toelichten.

c)Voor instellingen/stichtingen/verenigingen.

In verzorging/verpleeghuizen ontwikkelen van de "belevingsgerichte zorg"(maieutische zorgconcept).

- Het ondersteunen van de achter gebleven partner, groepsgesprekmogelijkheden
- Aanbieden evenals deelname mogelijkheden aan ontspanning en culturele activiteiten
- Praktische hulp aanbieden.
- Ouderenpastoraat-hulp verlenen o.a. via Bezoekdienst voor weduwen/weduwnaars.
- Via de ouderenadviseurs financiële adviezen geven.

1 Bronnen

a) werkdocument Zorg, “op weg naar het seniorenbeleidsplan voor de Gemeente Heeze – Leende”. Een compilatie van constateringen, opmerkingen en vragen tijdens de vijf Lagerhuis debatten van april 2004.
b) Rapport “Blijvend thuis in eigen huis en Wonen en Zorg” opgesteld door H. Ritter RIWO
c) Notitie “Zorg in balans”van de Unie K.B.O.
d) Wensen en behoeften van Brabantse ouderen inde projecten Ouderenproof uitg.PON sept. 2004
e) Artikel “Nestor”nr. 10 okt. 2004 over belevingsgerichte zorg, vlgs. Cora van der Kooij
f) Bevindingen themagroep Zorg Nuenen
g) Nota Ouderen Amstelveen via VNG bibliotheek.

Rapportage

Werkgroep Welzijn

R.W.O. Heeze – Leende – Sterksel.

OP WEG NAAR HET SENIORENBELEIDSPLAN VOOR DE GEMEENTE HEEZE - LEENDE.

Inhoud:

Voorblad	1
Inhoud	2
Samenstelling werkgroep Welzijn	3
Inleiding	4
Welzijndefinitie	4
Probleemvelden	4
Wie behoren tot de groep ouderen	4
Nadere uitwerking probleemvelden met mogelijke Oplossingen	5
Voornaamste conclusies en aanbevelingen	8
Verantwoording van uitvoering en werkwijze	9
Bronvermelding	9

Bijlage: Opzet Stellingen Welzijn 23 maart 2005.

Deze rapportage is samengesteld op grond van bevindingen van de werkgroep Welzijn.

De werkgroep werd gevormd door:

Dhr. Henk Mikkers voorzitter

en de leden

Mw. Hanneke de Bruin- Scheepens

Mw. Thea Jenniskens

Dhr. Jan Karsmakers

Dhr. Johan Martens, secretaris

Dhr. Clan Timmer

Mw. Gerry Verheggen

Met gemeentelijke ondersteuning van Freek Lammers, hoofd inwonerszaken.

Inleiding

De werkgroep Welzijn, voortgekomen uit de Lagerhuisdebatten in de Gemeente Heeze - Leende heeft zich de laatste maanden van 2004 en de eerste maanden van 2005 gebogen over de ouderenzorg in onze Gemeente en heeft in het bijzonder nagedacht over het aspect Welzijn in het heden en in de toekomst.
Naar voren kwamen de volgende aandachtspunten:
Wat verstaat men onder Welzijn?
Wat zijn de probleemvelden?
Wat verstaat men onder de term ouderen?

Welzijn:

- **Welzijn betekent: een goede kwaliteit van leven. Welzijnsvoorzieningen zijn daarom voorwaarden die een goede kwaliteit van leven mogelijk maken. Zorg, opgevat als geneeskunde, verpleging en verzorging, kan daaraan een bijdrage leveren.**

- **Maar ook: "Welzijn" is een zich prettig voelen; in balans zijn met jezelf en met je omgeving in je huidige levensfase en levenssituatie.**

Probleemvelden.

Hierbij gaat het om de volgende probleemvelden die tijdens de Lagerhuisdebatten naar voren zijn gekomen:

1. **Investeren in ouder worden**
2. **Vereenzaming**
3. **Verenigingsleven**
4. **Mobiliteit**
5. **Algemeen Welzijn**

Het is niet haalbaar om al deze probleemvelden diepgaand te bespreken en van een oplossing te voorzien. Er wordt veel over deze onderwerpen gepubliceerd en er verschijnt steeds meer kennis op dit gebied. Vele Gemeentes beschrijven hun visie over het Welzijn in hun beleidsplannen De werkgroep heeft veel van gedachten gewisseld over het Welzijn nu en in de toekomst. *Het is de bedoeling van de Werkgroep om aan de persoon of personen, die verantwoordelijk zijn in onze Gemeente enige speerpunten betreffende het Welzijn aan te reiken, opdat deze uitgewerkt kunnen worden in de nabije toekomst.*

Wie behoren tot de groep ouderen?.
Met de groep ouderen bedoelen we de ouderen tussen de 55 en 90+ jaar. Er moeten wel kanttekeningen geplaatst worden bij het begrip "ouderen". Immers binnen een leeftijd van 55 tot 90+ zijn de verschillen groter dan de overeenkomsten. Met andere woorden: dé oudere bestaat niet! Want wanneer behoor je tot de groep van "echte" ouderen. Men zegt niet voor niets in het spraakgebruik: "Je bent zo oud als je je voelt ".

Hieronder volgt een nadere uitwerking van de probleemvelden met mogelijke oplossingen:

1. Investeren in ouder worden.

Dat de rol van de overheid sterk verandert is niet nieuw. Deze ontwikkeling zal zich in de komende jaren verder doorzetten. Wat voor gevolgen heeft deze ontwikkeling op de dienstverlening van de overheid en de beschikbare middelen. Wat betekent deze verandering voor de oudere inwoner en wat mag deze groep verwachten van de overheid. De centrale vraag is of hier al voldoende over na wordt gedacht?

De gedachte van de werkgroep is hier dat primair **de eigen verantwoordelijkheid voorop staat**.
Lang niet altijd is duidelijk hoe men aan de informatie kan komen en welke instanties behulpzaam kunnen zijn.

De werkgroep heeft daarover de volgende ideeën:

- Mensen tijdig informeren over zaken die om maatregelen vragen bij het ouder worden.
- Zorgen voor een betere communicatie/informatie met als oplossingen: gemeentelijke folder en gemeentegids, het zorgloket, het infopunt, publicaties in “De Parel”, de oprichting van buurtontmoetingsplaatsen(soos)

2. Vereenzaming

Het steeds oppervlakkiger worden van contacten en de toenemende individualisering is een bekend fenomeen binnen de samenleving. Dat dit ook geldt voor de contacten tussen ouderen is wellicht een nieuw aandachtspunt. Het is van groot belang dat ouderen de sociale contacten onderhouden. Dit geldt niet alleen voor de contacten met kinderen en buren maar ook voor de contacten tussen ouderen. Bij het wegvallen van de sociale contacten dreigt een isolement voor ouderen. De mogelijke gevolgen van een isolement kunnen zeer breed uiteenlopen.

De vraag doet zich voor welke organisaties/instanties ondersteuning kunnen bieden om dreigend isolement te voorkomen. Hoe signaleren wij als gemeenschap mogelijke vereenzaming van mensen om ons heen en hoe gaan wij hier mee om.

De werkgroep is van mening dat dit vooral speelt bij “echte”ouderen en alleenstaande ouderen.

Oplossingen:

- Vrijwilligerswerk in den brede zin.
- Oprichten van buurtontmoetingsplaatsen (soos)
- Zorgloket
- Signalering door b.v.: medici – pastoraat - familie en buurtgenoten
- Het reactiveren van de wijkverpleegkundige

3. Verenigingsleven

De gemeente mag zich gelukkig prijzen met een rijk verenigingsleven en tal van vrijwilligersactiviteiten. De oudere die actief deelneemt aan activiteiten weet waarschijnlijk de weg te vinden. Deze groep is echter een kleine vertegenwoordiging van de totale populatie van ouderen. Allereerst doet zich de vraag voor hoe er een totaalbeeld kan worden verkregen over alle mogelijke diensten en activiteiten. Door het verkrijgen van dit inzicht ontstaat direct een nieuwe vraag; wat missen wij nog? Denk bijvoorbeeld aan activiteiten die het zelfstandig blijven wonen bevorderen en dreigende vereenzaming tegengaan.

Er is binnen de groep ouderen zeer veel ervaring, kennis en vakmanschap aanwezig. Hoe kan dit worden ingezet en hoe dragen wij er zorg voor dat deze informatie voor elke oudere toegankelijk is.

De werkgroep onderschrijft de rijkdom aan verenigingen, maar beseft dat lang niet ieder daarvan op de hoogte is of hieraan deel wil nemen.

Oplossingen:

- Infopunt / Steunpunt met meer openingsuren (bezetting door vrijwilligers)
- Publicaties vanuit het verenigingsleven met gerichte activiteiten voor ouderen
- Meer informatie over vrijwilligerswerk o.a. Rode Kruis - Hulpdienst St.Maarten - Zonnebloem
- Stimuleren van deelname door ouderen aan activiteiten zoals bijv. de Brabantse dag en Carnaval.

4. Mobiliteit

De verzelfstandiging van het openbaar vervoer heeft gevolgen gehad voor de aangeboden dienstverlening. Nog los van de prijsstijging is het aantal diensten afgenomen en zijn een aantal lijnen helemaal komen te vervallen. Dit heeft direct gevolgen voor de toegankelijkheid van de voorzieningen en de sociale contacten. In de regio zijn meerdere voorbeelden hoe op de situatie is ingespeeld door ouderen.
Het is dan denkbaar dat deze initiatieven ook haalbaar zijn in onze gemeente. Het is dan ook wenselijk om deze initiatieven te inventariseren.

Als werkgroep hebben wij geconstateerd dat de bereikbaarheid van het openbaar vervoer (bus en trein) en taxi's is afgenomen. De bus (lijn 20) heeft ons echt verlaten en de dienstregeling van de trein wordt steeds meer en meer naar beneden bijgesteld, ook de service loopt achteruit
.
Oplossingen:

- Het koesteren van de buurtbussen
- Goede toegankelijkheid van de algemene voorzieningen
- Ouderen/senioren moeten in de buurt een eigen punt hebben voor eenvoudige post- en geldhandelingen, evenals een punt voor de aanschaf van treinkaartjes en een meldpunt voor de politie.

5. Algemeen Welzijn

Tijdens de Lagerhuisdebatten zijn veel vragen aan de gemeente gericht. Het is dus wenselijk om een beeld te verkrijgen wie nu waarvoor verantwoordelijk is. Wat wil, wat kan en wat moet een gemeente?
Het meest werkbare is het om de gemeente te betrekken bij de discussie die nu op gang is gekomen. Deze positieve ontwikkeling heeft op dit moment al vorm gekregen. Op deze manier wordt een totaalbeeld verkregen van wat er speelt, welke keuzes gemaakt moeten/kunnen worden, waar de knelpunten zich nu voordoen en wat de te verwachten knelpunten in de toekomst kunnen zijn.
Deze informatie zal de basis vormen voor de nieuwe notitie Seniorenbeleidsplan. In deze notitie zullen de plannen en de afspraken voor de komende jaren worden vastgelegd.

De werkgroep is van mening dat:

- De Gemeente meer zorg moet dragen voor een goed Welzijnsbeleid, benoemd in de voorgaande probleemvelden.
- Deze rol kan activerend en stimulerend zijn. Waar noodzakelijk zal financiële ondersteuning nodig zijn, evenals verbetering van efficiëntie.
- Gemeente moet de vinger aan de pols houden en de senioren/ouderen betrekken bij de plannen in een vroeg stadium. Dit bevordert het vertrouwen van deze groep in de toekomst.
- Te denken valt aan een Seniorenraad die als klankbord kan fungeren met de Gemeente en het beleidsplan kritisch volgt, deze zou kunnen bestaan uit vertegenwoordigers van bestaande verenigingen, eventueel aangevuld door individuele deskundigen.
- Infopunt, Steunpunt en Zorgloket zouden onder één dak moeten komen en laagdrempelig, wel denkend aan privacy.

Voornaamste conclusies en aanbevelingen.

Investeren in ouder worden.

Het investeren in ouder worden is primair een aangelegenheid voor de senioren zelf. Ouderen moeten ergens terecht kunnen, om te spreken over de problemen die ze ondervinden. Als hulpmiddel is een uitgebreid pakket aan informatie en voorlichting nodig, dat tijdig voorhanden is en laagdrempelig bereikbaar.
Te denken valt aan een katern in de Gemeentegids (welke jaarlijks aangepast kan worden).
Ook is mogelijk een voorlichtingspakket dat de Gemeente verstuurt bij het bereiken van de 55 - jarige leeftijd. Het gaat hierbij zowel om publicaties als mondelinge voorlichting.
We denken hierbij aan een " Bericht van de Gemeente voor 55+" in "De Parel" en aan de voorlichting door het Infopunt, Zorgloket e.d.

Vereenzaming.

Om vereenzaming te beperken is een signaleringssysteem nodig waarin dreigende gevallen van vereenzaming worden gemeld. Daar zijn uiteenlopende mogelijkheden voor.
Ontmoetingsplaatsen kunnen preventief werken, wij denken hierbij aan de Bergerhofschool, het Toversnest, de Pompenmaker met een mogelijke heroverweging na gereedkomen van het Multifunctioneel Centrum (MFC) / Dorpshuis in Heeze, Valentijn in Sterksel, Het Hof van Leende in Leende en de Hospes in Leenderstrijp en rekeninghoudend met laagdrempeligheid.
Vrijwilligerswerk is t.a.v. de vereenzaming van essentieel belang. Dit geldt zowel voor de mantelzorg als voor het Steunpunt Vrijwilligers.

Verenigingsleven.

Het koesteren van het verenigingsleven is van essentieel belang. Wij hebben in onze Gemeente een rijk verenigingsleven en dat dient behouden te blijven met aandacht voor de senioren en mogelijke activering daarvan.
Essentieel hierbij is het onder de aandacht brengen van de Hulpdienst St. Maarten. Mogelijk met ondersteuning van de Gemeente.

Mobiliteit.

Goede vervoersmogelijkheden en goede bereikbaarheid van de voorzieningen zijn van groot belang voor het gevoel van welzijn. Handhaving van de buurtbus heeft hoge prioriteit. Daarnaast moet de mogelijkheid van vervoer door vrijwilligers gestimuleerd worden tegen een km – vergoeding van 18 Eurocent (huidig tarief) om mensen met vervoersproblemen van A naar B te brengen en dit via een centraal nummer (Infopunt).
Gemeente dient verder vinger aan de pols te houden en attent te blijven in het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) met betrekking tot de vervoersproblematiek.

Algemeen Welzijn.

Efficiency en daadkracht dienen van het Seniorenbeleidsplan uit te gaan. Het is een absolute voorwaarde dat deze nota in alle aspecten kritisch wordt gevolgd in samenwerking met een vertegenwoordiging van de ouderen (Seniorenraad).
Samenvoeging van Infopunt, Steunpunt en Zorgloket is voor de werkgroep een must.
In de kernen dient een Meldpunt van Politie aanwezig en bereikbaar te zijn.

Verantwoording van uitvoering en werkwijze:

De werkgroep heeft alle van belang zijnde opmerkingen en stellingen uit de Lagerhuisdebatten onder de loupe genomen, deze becommentarieerd en van oplossingen voorzien.

Ten aanzien van het resultaat heeft de werkgroep zich afgevraagd:

- Wat zijn de knelpunten?
- Wie moet(en) er iets aan doen?
- Hoe is de onderverdeling naar de verenigingen en/of andere instanties?

Wat zijn de knelpunten:

Communicatie/informatie	A.
Buurtontmoetingsplaatsen	B.
Openbaar vervoer/mobiliteit	C.
Het kritisch volgen van het Seniorenbeleidsplan	D.

De werkgroep pleit voor een overleg met een frequentie van minimaal 2x per jaar.

Wie moet(en) er iets aan doen: (aan te geven in kolommen zie bijlage)

Gemeente,
Vrijwilligers
Zelf
Verenigingen en of andere instanties

Hoe is de onderverdeling naar de verenigingen en/of ander instanties:

Medisch	a.
Pastoraat	b.
Infopunt	c.
Verenigingen	d.

Deze verdelingen zijn in een schema ondergebracht en als bijlage toegevoegd.

De werkgroep is zich ervan bewust dat deze schematische opzet veel breder zou kunnen worden toegelicht en uitgewerkt – evenals de conclusies daaruit – maar dat zou in de huidige fase van het werken aan het Seniorenbeleidsplan te ver gaan. Het ging nu vooral om het benoemen van de aandachtspunten.
De werkgroepsleden bieden daarom de mogelijkheid aan om verdere stappen in het Seniorenbeleids-plan op het gebied van Welzijn kritisch te volgen en eventueel nieuwe zaken uit te zoeken.

Bronnen:
Definitie Welzijn Eindrapportage themagroep Welzijn Nuenen voor ouderen.
Delen van de uitwerking probleemvelden uit de compilatie van de Lagerhuisdebatten.

Opzet uitwerking Stellingen Lagerhuisdebatten werkdocument Welzijn van 29 sept. 2004							
Nummer	**Stelling:**	**Idee/Oplossing/Advies:**	**Knel-punten: *)**	**Gemeen-te:**	**Vrij-willigers:**	**Zelf:**	**Verenig-ingen en/of andere instanties *)**
1.	Neem als oudere het heft in eigen hand, wacht niet op je omgeving.	*Vroeg starten met het wijzen op het ouder worden. Dan heeft men nog de tijd om het goed te bekijken.*	A	X	X	X	
		Folder ontwikkelen om hierop te wijzen. Mensen informeren bij vijftig worden, een proficiat en een pakketje folders	A	X	X		c
12.	Elkaar ontmoeten is van wezenlijk belang. Welke organisatie of welke mensen kunnen hierbij hulp bieden.	*Het Loket wordt steeds belangrijker, evenals het Infopunt waar van alles te verkrijgen is. Echter het Infopunt / Steunpunt worden nog weinig bezocht.Openstelling ruimer maken.*	A	X	X	X	c
18.	Ouderen moeten zelf zorgen voor hun sociale contacten.	*Soos moet beginnen met publiekstrekkers en met thema's die aantrekken.*	A	X	X	X	d
1.	Neem als oudere het heft in eigen hand, wacht niet op je omgeving.	*Bewustmaking van het ouder worden. Vanuit de Gemeente zou men bijv. bij verbouwingen sneller tot vergunning kunnen en moeten overgaan*	A	X		X	
		De senioren moeten weer beseffen dat niets meer vanzelfsprekend is dat alles aangereikt wordt, maar dat nu meer zelf gezorgd moet worden.	A	X		X	
4.	Buurtontmoetingsplaatsen (zie buurtwinkel) zijn belangrijk. Kunnen deze plaatsen (soos) opgezet worden	*Er is veel kennis aanwezig. "De Parel " moet ook gebruikt worden.*	A	X			c d
8.	Ouderen moeten mogelijk zelf zorgen voor hun sociale contacten.	*Zie punt 1.1. Buurtplekken oprichten. Drempels wegnemen.*	A	X			d
8.	Ouderen moeten mogelijk zelf zorgen voor hun sociale contacten.	*Nu vrijwilligers van 55+, straks?*	A	X			d

9.	De vraag is of overheden kunnen helpen met sociale activering.	*Het loket, het Infopunt en de Kerken kunnen in deze van betekenis zijn.*	A	X			a b c
9.	De vraag is of overheden kunnen helpen met sociale activering.	*Verzorgingsstaat waarin wij zijn grootgebracht bestaat straks niet meer*	A	X			
10.	Is er zorg over mogelijk dreigend isolement??	*Ja, maar dat kan ondervangen worden als punt 1.1. goed wordt uitgevoerd.*	A	X			
10.	Is er zorg over mogelijk dreigend isolement??	*Er bestaan mogelijkheden om opnieuw een wijkzuster te krijgen, een moderne zuster Verhagen.*	A	X			a
11.	De contacten tussen ouderen en met ouderen worden steeds oppervlakkiger, hoe gaan we dit tegen.	*Door het oprichten van buurtplekken, zoals in Heeze bij: d'n Toversnest, de Pompenmaker en Bergerhofschool , in Leende in de Meent, in Sterksel in Valentijn en in Leenderstrijp bij de Hospes.*	A	X			
12.	Elkaar ontmoeten is van wezenlijk belang. Welke organisatie of welke mensen kunnen hierbij hulp bieden.	*Hierop meer actie ondernemen. De drempel weghalen. Iedereen kan helpen en voor elkaar zorgen!*	A	X		X	c
13.	Waar kunnen mensen, die niets durven vragen toch met Activerend huisbezoek in contact komen	*Stukjes publiceren en verhalen met een uitnodigend slot. De moraal van het verhaal. toch*	A	X			
15.	Omdat de meest eenzamen niet bereikt worden zou nagedacht moeten worden over goede voorlichting over deze betrokkenen.	*Wat is in de gemeente aanwezig aan voorlichtingsmateriaal, maar ook waar kunnen ze een beroep op doen.*	A	X			a c d
15.	Omdat de meest eenzamen niet bereikt worden zou nagedacht moeten worden over goede voorlichting over deze betrokkenen.	*Opnemen in "de Parel"/Gemeentegids. Via een vrijwilliger die goed met de pen is en die uiteraard gevoed word door de Gemeente.*	A	X			
18.	Ouderen moeten zelf zorgen voor hun sociale contacten.	*Kunnen duidelijk gemaakt worden via de soos, in de publiciteit en door de verenigingen.*	A	X		X	d
20.	Vrijwilligerswerk breder inzetten.	*Meer inzetbaar, maar aanbod is laag. Eigen interesse.*	A	X		X	c

32.	Is lidmaatschap van een coöperatie mogelijk, wie wil auto en tijd inzetten en is bereid hieraan mee te werken. Op dit terrein moeten vrijwilligers te vinden zijn tegen redelijke km.-vergoeding.	*Kaartje met de noodzakelijkste gegevens maken en uitreiken aan de 50 -plussers.*	A	X			
40.	Kan er een soort Hulpbank/klussendienst cq. helpdesk opgericht worden.	*Hulpdienst St. Maarten, Infopunt. Betrokkenheid in Sterksel is groot. Telefooncircuits.Riwo—alarmering. Maar hoe zit het in de kernen Leende en Sterksel.*	A	X			
41.	Hoe zet je informatieaanbod op of als het er al is, hoe maak je het bekend.	*Aanknopingspunt via de Gemeentegids .*	A	X			
1.	Neem als oudere het heft in eigen hand, wacht niet op je omgeving.	*Ook vrijwilligers trainen om ze te bezoeken. Dit is efficiënter dan een telefoontje.*	A		X		c
6.	Hoe adviseer je aankomende senioren om nu reeds zelf een pad uit te zetten om aan de valkuil van vereenzaming te ontkomen of voor te zijn	*Onderdelen inpassen onder punt 4. Om daar onderdelen uit die cursus te laten verzorgen.*	A		X		d
3.	Hoe staat het met de ouderen die geen kinderen hebben, *of kinderen die ver weg wonen .*	*De mensen moeten daar zelf aan werken. Huisartsen en kerken zijn belangrijke aanmelders*	A				a b
3.	Hoe staat het met de ouderen die geen kinderen hebben, *of kinderen die ver weg wonen .*	*Een meldpunt maken bij het Infopunt.*	A				c
3.	Hoe staat het met de ouderen die geen kinderen hebben, *of kinderen die ver weg wonen .*	*Ook gehuwden met een dement wordende partner kunnen vereenzamen.*	A				a b
		De jeugd erbij betrekken, want dat is nodig voor de toekomst	A			X	d
4.	Buurtontmoetingsplaatsen (zie buurtwinkel) zijn belangrijk. Kunnen deze plaatsen (soos) opgezet worden	*Er moeten acties komen.*	A			X	d

7.	Welke wensen hebben ouderen, is het aanstellen van een “senioren-raad” aan te bevelen?	*In het Binnenhof kunnen de ouderen nu de toekomstige jongeren benaderen en toenadering zoeken om gezamenlijk iets te organiseren in de buurt.*	A			X	d
1.	Neem als oudere het heft in eigen hand, wacht niet op je omgeving.	*Dit is een van de belangrijkste aanbevelingen*	A			X	
6.	Hoe adviseer je aankomende senioren om nu reeds zelf een pad uit te zetten om aan de valkuil van vereenzaming te ontkomen of voor te zijn	*Tijdig naar Info Steunpunt en Zorgloket te gaan.*	A			X	
6.	Hoe adviseer je aankomende senioren om nu reeds zelf een pad uit te zetten om aan de valkuil van vereenzaming te ontkomen of voor te zijn	*PIZ- cursus staat voor Pensioen In Zicht. Zie punt 1.1 in het pakket doen.*	A			X	
12.	Elkaar ontmoeten is van wezenlijk belang. Welke organisatie of welke mensen kunnen hierbij hulp bieden.	*Via kerken, huisartsen en Maatschappelijk Werk. Signaalfunctie.*	A				a b d
13.	Waar kunnen mensen, die niets durven vragen toch met Activerend huisbezoek in contact komen	*Via signalen van kennissen, vrienden en familie. Voorlichting verzorgen.*	A				
		Het blijft natuurlijk de verantwoordelijkheid van de mensen zelf.	A			X	
14.	Er is een verschil van mening over de stelling dat de meeste jongeren niet geïnteresseerd zijn in ouderen.	*De Jongeren moeten geattendeerd worden op de zorg.*	A				c d
16.	Hoe signaleren wij vereenzaming, zou een “seniorenpastoraat” wenselijk zijn?	*Via huisartsen, kerken en Maatschappelijk werk. Zorg is om die drempel weg te nemen.*	A				a b
17.	Onze gemeente is rijk aan verenigingen in allerlei soorten en maten.	*Het zorgloket zie 1.1. De mensen moeten zelf het initiatief nemen.*	A			X	c d

19.	In Heeze-Leende zijn (volgens enkelen) voldoende activiteiten voor ouderen.	*De moeilijkheid is aansluiting te vinden op de interesse van de ouderen/senioren.*	A			X	c d
		Dus actie ondernemen. Voorlichting en informatie.	A			X	
23.	Er is onvoldoende bekend wat voor vrijwilligersgroepen en hulpverleners er zijn en wat zij voor ouderen kunnen betekenen (KBO).	*Wel zijn er 6 Ouderenadviseurs in Heeze, Leende en Sterksel die de senioren ten dienste staan, bijvoorbeeld bij belastingaangifte, Wet Voorziening Gehandicapten, Bijstand, etc.*	A				c d
23.	Er is onvoldoende bekend wat voor vrijwilligersgroepen en hulpverleners er zijn en wat zij voor ouderen kunnen betekenen (KBO).	*Er is ook nog een Hulpdienst St.Maarten, de Zonnebloem en Welfare Rode Kruis.*	A				c d
25.	Er is veel kennis en vakmanschap , is een “vraag en aanbod” organisatie een optie?	*Mensen voor diensten voor één keer. Hulpdienst St. Maarten.*	A				c d
26.	Per 1 april is TRAXX veel duurder. Dit maakt het voor veel mensen onmogelijk om contacten te onder-houden. Mensen met lichamelijke beperkingen vallen uit de boot door financiën	*TraXX is vanaf 1 april 2004 niet meer. Het was een landelijk dekkend vervoerssysteem en een aanvulling op de gemeentelijke vervoersvoorzieningen.*	A				
28.	Openbaar vervoer is slecht: goede bus - en treinverbindingen in Heeze zijn vervallen.	*Het treinverkeer begint ook al af te kalven.Wij denken hierbij aan de sneltreinen om 6.45 u, 8,45 u die niet meer Heeze aandoen.*	A				
34.	Kan men voor ziekenbezoek en voor bezoek arts een beroep doen op een vrijwilligersorganisatie.	*Hulpdienst St. Maarten, info kaartje en bekendmaking/communicatie*	A				c d
37.	Aandacht voor de vervoersproblematiek is ontzettend belangrijk.	*Ook hier weer Hulpdienst St. Maarten koesteren en bijstaan/helpen.*	A				c d
31.	Is er in coöperatief verband niet iets op te zetten voor vervoer in onze eigen omgeving.	*Hulpdienst St. Maarten verzorgd ook dit vervoer voor € 0,18 per km.*	A				c d

41.	Hoe zet je informatieaanbod op of als het er al is, hoe maak je het bekend.	*Via de Gemeentegids, maar ook via de "Gemeente bericht" in de Parel.*	A				
42.	Zorg er voor dat de ouderen blijvend betrokken worden bij het gemeentelijk seniorenbeleid en dat zij steeds geïnformeerd worden over de stand van zaken	*Mond tot mond reclame van mensen die gebruik hebben gemaakt van het Infopunt.*	A				
42.	Zorg er voor dat de ouderen blijvend betrokken worden bij het gemeentelijk seniorenbeleid en dat zij steeds geïnformeerd worden over de stand van zaken	*In de gemeentegids een apart katern maken voor de 50-plusser. In de Parel aparte stukjes laten verschijnen onder "Gemeente bericht voor 50 plus" over diverse onderwerpen*	A D				d
4.	Buurtontmoetingsplaatsen (zie buurtwinkel) zijn belangrijk. Kunnen deze plaatsen (soos) opgezet worden	*Wij kunnen deze ontmoetingsplaatsen opzetten in Heeze bij: d'n Toversnest, de Pompenmaker en Bergerhofschool, in Leende in de Meent, in Sterksel in Valentijn en in Leenderstrijp bij de Hospes*	B	X	X	X	d
39.	De gemeente zou moeten investeren in ontmoetingsplekken voor ouderen (voor een praatje etc.). Dit kan dan het beste op een locatie waar zich ook anderen doelgroepen bevinden. Als mogelijkheid wordt de Engelse Tuin genoemd. Hier zou een school en een ontmoetingsplek voor ouderen een goede combinatie zijn	*Maar ook voor jongeren. Nieuw Nicasiuscentrum / MFC zou hiervoor een middel zijn.Bergerhofschool kan een gelegenheid zijn. Ruimtes genoeg alleen er moet geregeld worden.Drempelverlaging Het café aan de sporthal. Prijzen moet laag gehouden worden.*	B	X			c
28.	Openbaar vervoer is slecht: goede bus - en treinverbindingen in Heeze zijn vervallen.	*Het openbaar vervoer is slechter aan het worden, met name het busverkeer. Na het uitvallen van buslijn 20 is al het vervoer nu aangewezen op buurtbusjes.*	C	X	X		
27.	Regionaal vervoer met TRAXX. Hoe is het bovenregionaal vervoer geregeld?	*Vanaf 1 april 2004 wordt de service van TraXX overgenomen door Valys, dochteronderneming van de NS. Het is bovenregionaal vervoer voor reizigers met een mobiliteitsbeperking.*	C	X			c

7.	Welke wensen hebben ouderen, is het aanstellen van een “senioren-raad” aan te bevelen?	*Wel goed , maar wel vanuit de bestaande verenigingen, omdat daar toch de meeste kennis zit.*	D	X			d
		Men kan hierbij ook aan de RWO denken omdat dit een overkoepeling is van ouderenverenigingen.	D	X			d
		Bij huisvesting denken aan een mengeling van oud en jong om zo de buurtgedachte op te krikken en daardoo over en weer elkaar van dienst zijn. (post, oppas etc.)	D	X		X	
28.	Openbaar vervoer is slecht: goede bus - en treinverbindingen in Heeze zijn vervallen.	*Nu rommelt het met Buurtbus 166 Asten - Geldrop. Nauwelijks gestart en in het geruchtencircuit bijna dood.*	D	X			
29.	Hoe staat het met de zelfstandigheid van ouderen als steeds meer middelen en voorzieningen wegvallen (postkantoor).	*Ouderen/senioren moeten in de buurt een eigen punt hebben voor eenvoudige (geld)handelingen, evenals treinkaartjes en politie*	D	X			
30.	Hoe staat het met de toegankelijkheid van de voorzieningen.	*Voor gehandicapten bij overheid/gemeente/ns op afroep. Op het station is het wel voor verbetering vatbaar.*	D	X			
37.	Aandacht voor de vervoersproblematiek is ontzettend belangrijk.	*Is een continu proces voor Buurtbus en treinen.*	D	X			d
38.	Hoe staat het met de sociale bereidheid van de gemeente?	*Mensen die echt problemen hebben kunnen geholpen worden, wel mits invulling van een grote papierwinkel Dus een drempel, actie deze verlagen.*	D	X			
		Hoe is het gesteld met de efficiency van de gemeente, m.a.w. minder bureaucratisch.	D	X			c
41.	Hoe zet je informatieaanbod op of als het er al is, hoe maak je het bekend.	*Het doorverbinden van de telefoon van het Infopunt (bij afwezigheid) naar het Zorgloket op het Gemeentehuis.*	D	X			
24.	Waar zijn voor de senior allerlei voorzieningen bereikbaar, waar is informatie te vergaren. Denk eens aan een helpdesk.	*Vanuit het Steunpunt wordt gewerkt aan een bijlage. Jaarplan Steunpunt vrijwilligerswerk versie 2003 wordt door Thea aangereikt. Kritisch volgen.*	D				

42.	Zorg er voor dat de ouderen blijvend betrokken worden bij het gemeentelijk seniorenbeleid en dat zij steeds geïnformeerd worden over de stand van zaken	*Een gesprek arrangeren voor de Stuurgroep en de werkgroepen met een medewerker van BOZ om ideeën aan te dragen.*	D				d
		Is er eenmaal een groep bijv. seniorenraad opgericht dan ook zorgen voor plaatsvervangers, deze ook voorzien van alle stukken. Ook laten invallen en meedraaien. Dan noch blijft het moeilijk, je hebt een goede groep en dan vallen er altijd weer mensen weg en kun je opnieuw beginnen.	D				d
***) Legenda:**							
	A Communicatie/informatie		Onderverdeling naar de verenigingen				
	B Buurtontmoetingsplaatsen		en/of ander instanties:				
	C Openbaar vervoer/mobiliteit						
			a. Medisch				
	D Het kritisch volgen van het Seniorenbeleidsplan. *)		b. Pastoraat				
			c. Infopunt				
	*)De werkgroep pleit voor een overleg met een frequentie van minimaal 2x per jaar.		d Verenigingen				